

**Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2012

František Havlín

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

Fenomén vojenské a policejní uniformy
Military and police uniform phenomena

František Havlín

Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Marie Bakšteinová

Vychovatelství

Kombinované studium

2012

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název tématu práce v českém jazyce: Fenomén vojenské a policejní uniformy
Název tématu práce v anglickém jazyce: Military and police uniform phenomena
Akademický rok vypsání: 2010/2011
Jazyk práce: čeština
Ústav: Ústav profesního rozvoje pracovníků ve školství (41-UPRPS)
Vedoucí / školitel: Mgr. Marie Bakšteinová
Řešitel: František Havlín - zadáno vedoucím/školitelem
Datum přihlášení: 12. 12. 2011
Datum zadání: 12. 12. 2011

Zásady pro vypracování:

Student v úvodu pojedná o důvodech vzniku uniformy a do nejvhodnější části práce umístí též pojednání o uniformě v odívání obecně, vysvětlí pojmy jako je dress code a zváží, jakým způsobem se s uniformitou v módě běžně setkáváme a co tato skutečnost o společnosti a lidské povaze vypovídá. Dále se zmíní o situacích, kdy běžná, civilní móda ovlivňuje vzhled uniforem, nebo dokonce naopak, a bude tuto skutečnost ilustrovat příklady.

Jádrem práce bude interpretace historického i územního vývoje vojenských uniforem jak skrze estetické, tak funkční vlastnosti. Součástí bude kapitola věnovaná prvorepublikovému českému četnictvu, které mělo specifickou úlohu i postavení. Student se bude snažit postihnout hlavní principy a trendy, na jejichž základě bude

vyvozovat společensky zajímavé jevy, kdy bude vojenskou uniformu vnímat jako symbol nebo metaforu, které zrcadlí společenské nastavení.

Součástí práce bude výzkum, ve kterém bude student mapovat, jakým způsobem je chápána uniforma v současnosti. Jaký je pohled na uniformu očima civilního člověka "zvenčí" versus pohled uniformovaného člověka a jeho pocity v uniformě. Součástí bude zhodnocení uniformy jako celku - materiálu, praktičnosti, módnosti uniformy.

Ve výtvarně didaktické části student navrhne, jak by se témata obsahově spojená s uniformitou (nejen) v odívání dala uplatnit ve výtvarném typu výuky, konkrétně navrhne výtvarné úkoly pro výtvarnou řadu. Uvede věk žáků a typ školního zařízení, pro které by tato výtvarná řada byla vhodná.

V autorské výtvarné části zpracuje téma policejní uniformy skrze umělecký autorský cyklus fotografií z prostředí vlastního pracoviště.

Rozsah práce: 35 stran

Rozsah příloh: Výzkumné šetření formou dotazníku.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Mgr. Marie Bakšteinové. V práci jsem použil informační zdroje uvedené v seznamu. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

.....

Datum

.....

podpis

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování paní magistře Marii Bakšteinové za její cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěl poděkovat Mgr. Radku Galašovi za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a v neposlední řadě své rodině za trpělivost.

.....

podpis

Abstrakt:

Bakalářská práce zobrazuje historický vývoj vojenských uniforem od starověku až po vojenskou uniformu současných armád a zároveň zkoumá vliv uniformity odívání na život v civilní sféře.

V teoretické části je pozornost věnována důvodům vzniku uniforem a jejich přeměně z pestře zbarveného oděvu na ryze funkční, současný oděv s ochrannými prvky, ale i reprezentativní uniformy pro slavnostní příležitosti. Hledá vzory vojenského stejnokroje v současné módě a důvody jejich použití u renomovaných návrhářů.

Rovněž se věnuje pojmu dress code, který ovlivňuje stále více styl našeho oblékání. Pro jeho důležitost je toto téma zpracováno i v didaktické části práce.

Závěrečná část se zabývá výzkumem, ve kterém je zjišťováno vnímání policejní uniformy jako oděvu a její promítání do pocitů v uniformované i civilní sféře. V autorsky výtvarné části jsou s jistým nadhledem zobrazena témata související s prostředím Policie ČR.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Uniforma, uniformita, oděv, dress code, vojenský.

Abstract:

Bachelor dissertation depicts historical development of military uniforms from ancient times to present military forces and simultaneously looks into influence of uniformity of clothing on life in civil sector.

In theoretical part the attention has been paid to the reasons for uniform's establishment and its transformation from multi-coloured dress into a strictly functional dress using protective components and also highly presentable uniform intended for ceremonial occasions. The work looks for the military uniform's examples in contemporary fashion and the reasons for their usage by respected fashion designers. The work also deals with the term „dress code“, which has been increasingly affecting the style of our clothing. This topic has been also worked out for its importance in didactic part of the work. The final part of the work studies perception of police uniform as a piece of clothing and its reflection to the feelings of uniformed and civil sphere. In an authorial visual part are the topics related to the area of the Police of the Czech Republic depicted with a slightly detached view.

KEYWORDS:

uniform, uniformity, clothing, dress code, military

Obsah

1. Úvod	11
2. Vznik uniforem	11
3. Uniforma v jednotlivých epochách lidstva	13
3.1 Starověký Řím.....	13
3.2 Středověk – řádoví rytíři.....	13
3.3 Období třicetileté války – počátek skutečných uniforem.....	16
3.4 Napoleonské války.....	19
3.5 I. světová válka.....	22
3.6 II. světová válka.....	24
3.6.1 Uniformy spojenců.....	24
3.6.1.1 Velká Británie.....	25
3.6.1.2 USA.....	27
3.6.1.3 SSSR.....	29
3.6.2 Uniformy německé armády.....	31
3.7 Uniformy současných armád.....	33
4. Uniformy československého četnictva 1918-1938	36
5. Vliv uniforem na současnou módu	39
6. Dress code	44
7. Výzkumná část.....	46
7.1 Hypotézy.....	46
7.2 Metodika.....	46
7.3 Vyhodnocení dotazníku.....	47

8. Didaktická část	53
9. Autorská výtvarná část.....	57
ČEKÁNÍ.....	58
ČEKÁNÍ II.....	59
UŽ JE TADY !.....	60
UNAVENÉ MLÁDĚ.....	61
SCHOVANÉ MLÁDĚ.....	62
MRAKY NAD MAJÁKEM.....	63
OŽIVLÉ SKLO.....	64
OČI.....	65
PRUHY A ČÁRY.....	66
ZÁTIŠÍ S.....	67
V MLHÁCH.....	68
ŽRALOCI.....	69
10. Závěr	70
Literatura a zdroje	71
Přílohy.....	74

1. Úvod

Uniforma je oděvní fenomén, který moderního člověka obklopuje téměř na každém kroku – při příchodu na svět uvidí človíček lékaře v bílé uniformě, v průběhu života se setká s uniformou, nebo s uniformním stylem oděvu nesčetněkrát. A i závěr života často doprovází přítomnost uniformovaných lidí. Uniformě se prostě nevyhneme – můžeme ji milovat, můžeme ji nenávidět, ale stejně nám nezbývá nic jiného než se s ní smířit a respektovat ji. Pro některé ženy je muž v uniformě neodolatelným symbolem pro mužnost a sílu, a stejně tak se najdou muži, kteří neodolají pohledu na uniformu ozdobenou ženskou krásou. Uniforma svého nositele svým způsobem svazuje, přiřazuje mu specifické vlastnosti, které jsou pro takto označenou skupinu vyžadovány a zároveň ho staví na odpovídající stupeň společenského žebříčku a dává mu určitou prestiž.

Cílem mé práce je vytvořit průřez vývojem vojenských uniforem z hlediska historického a územního, se zřetelem na vědeckotechnický pokrok a jeho vlivy na materiál a vlastnosti uniforem. Součástí práce je i kapitola věnovaná uniformám prvorepublikového četnictva, které tvoří nedílnou součást našich dějin. Část mé práce se zabývá i současným armádním vědeckým vývojem v oblasti odívání a jeho užití pro vytvoření téměř dokonalého oděvu moderního vojáka. Významným prvkem, který ovlivňuje současný život moderního člověka, je dress code – rovněž tomuto fenoménu dneška věnuji kapitolu, která osvětlí některé jeho pojmy a zákonitosti. V další části práce je zmíněno ovlivňování vojenských a policejních uniforem civilní módou a naopak používání „vojenských“ střihů v civilním prostředí.

Závěr práce je věnován výzkumu, který konfrontuje pohled člověka na uniformu „zvenčí“, z civilního sektoru, versus pohled a pocity uniformovaného jedince.

2. Vznik uniforem

Člověk již z počátku své existence, kdy své tělo pokryl kůží uloveného zvířete a odlišil se od ostatních příslušníků kmene, položil základ pro vznik uniforem jako rozlišovacího znaku. Oděv je nástrojem, který určoval, ke které skupině a na jaký

stupeň společenského žebříčku jeho nositel patří. Podle oděvu bylo snadné rozlišit zemědělce od řemeslníka nebo senátora od vojáka. Každá skupina se charakterizovala určitým oděvem, jehož tvar a vlastnosti vycházely ze specifických potřeb pro danou skupinu.

V 17. století- v období třicetileté války, která ovlivňovala téměř celou Evropu, lze nalézt základní důvody vzniku vojenských uniforem – odlišení od jednotek nepřítele. V této době u různých panovníků „pracovala“ řada žoldnéřských jednotek. Jejich složení bylo mnohonárodnostní a oděv těchto žoldáků odpovídal oblasti, ze které pocházeli. Na bojišti se tedy pohybovala masa lidí, která byla oblečena do různých oděvů, a v zápalu boje nebylo možno odlišit, zda soupeř patří k nepříteli, či je to spolubojovník.

Jako první rozlišovací znak se začaly používat barevné šerpy – většinou každý majitel vojska si zvolil svoji barvu – převážně odpovídala rodovým erbovým barvám. Toto značení bylo využito již v dřívějších dobách – v roce 1563 rozhodl svým výnosem dánský král Frederik II, že všichni, kteří jsou součástí královského vojska, musí být označeni červenou nebo žlutou šerpou či stuhou. Ta se obvykle připevňovala na čepici, šat či kyrys. K tomuto označení se používala ještě mnohdy další – pomocná značení – kdy se užilo např. svazku slámy nebo větviček na čepicích pro označení spojeneckých jednotek. Postupný vznik sjednoceného oděvu pro vojsko, tak přinesl do válečného chaosu trochu jasnější řád.

Vznik uniformy nelze přiřadit k jednotlivci nebo určitému státu. Vznikla jako produkt potřeb doby a podle dalších požadavků byla upravována a přetvářena. V jejím vývoji lze spatřit i část tradic územních celků, v kterých vznikala.

Zavedení uniforem ovlivnily i důvody ekonomické. Vojáci, kteří byli naverbováni do armády, dostávali od majitele vojska služné, které obsahovalo i příspěvek na oděv. Postupně, s rozvojem manufaktur, bylo pro panovníka jednodušší a finančně méně náročné, pokud zajistil větší množství plátna a výrobu oděvů zadal k dílně sám a vojákům šat poté přidělil. Ušetřil tak nemalé finanční prostředky na vyplácení „ošatného“. V případě odchodu vojáka z armády zůstával oděv majiteli vojska a mohl je tak přidělit dalšímu žadateli o službu v armádě. Střih, materiál a barva

uniformem byla plně v moci panovníka a majitele vojska. V původním, velmi barevném až teatrálním provedení uniform, je mnohdy vidět i rozmar tehdejších majitelů a snaha o okázalost a zviditelnění v očích ostatních šlechticů.

3. Uniforma v jednotlivých epochách lidstva

3.1 Starověký Řím

První náznaky vzniku uniformy lze nalézt v období starověkého Říma. Římské vojenské jednotky – legie - začaly začátkem 1. století n.l. používat hojně nový typ ochranného oděvu – Lorica Segmentata – segmentovou zbroj. Jednalo se o vojenský oděv, který se skládal z ocelových nebo železných plátů, které byly vzájemně propojeny koženými řemínky nebo jednoduchými panty tak, aby byl umožněn pohyb bojovníka. Celý komplet byl na vojáka rovněž upevněn koženými řemínky. Ochranu hlavy tvořila zdobená přilba s ochranou krku a s volně zavěšenými lícními chrániči. Přilby velitelů – Centurionů - byly ozdobeny mohutným příčným chocholem. Pod ochrannými pláty byla nošena tunika červené nebo bílé barvy. Tato sestava tvořila spolu s krátkým mečem a štítem základní výbavu bojovníka.

Výroba probíhala na zakázku v malých manufakturách, a přestože byla pro výrobu daná jasná pravidla, jednotlivé zbroje se od sebe lišily podle toho, v jaké provincii a dílně byly vyrobeny. To ale nemění nic na faktu, že pro tehdejší nepřátele říše římské musel mít obrovský demotivující efekt pohled na pochoduující jednotné šiky legionářů.

3.2 Středověk – řádoví rytíři

Po pádu římské říše se slibně rozvíjející kultura, vzdělanost a technický rozvoj lidstva značně pozastavily. Tento jev lze pozorovat i ve vývoji nebo spíše v „nevývoji“ uniformovaného vojska. Po poměrně jasně daných pravidlech pro výstroj a ústroj státem organizovaných vojenských jednotek, přichází v tomto oboru značný úpadek. Lze namítnout, že v některých částech světa se o úpadek nejednalo, protože vývoj do této

pozice vůbec nedospěl, ale v porovnání s již dosaženým rozvojem vědomostí a schopností lidstva jako takového, to byl pád. Jednotnost mizí a ozbrojenci, kteří jsou v majetku momentálního územního panovníka, používají oděv, který je totožný s běžným oděvem civilního obyvatelstva, doplněným o ochranné prvky na nejvíce zranitelných a život ohrožujících částech těla – hlava, trup. Jedinou oděvní uniformitu nalézáme u různých církevních řádů ať už u mužských či ženských. Vždy se jednalo o poměrně jednoduchý a materiálově skromný oděv, který jasně nositele odděloval od ostatního obyvatelstva.

Změna v oblasti vojenského řemesla přichází až v době prvních křížových výprav koncem 11. století a počátkem 12. století. Tehdy vznikla myšlenka, že poutníky směřující do Jeruzaléma je nutno chránit. Začaly se proto utvářet čistě církevní, řádové armády, jejímž úkolem byla ochrana křesťanů a boj proti „bezvěrcům“. Jedním z nově vzniklých církevních řádů byl řád templářů. Regule řádu přesně upravovaly mimo jiné i oděv těchto církevních vojáků –

„O oblečení bratrů.

17.

Přikazujeme, že oděv všech bratrů má být vždy jednobarevný, to jest bílý nebo černý nebo hnědý. A udělíme všem bratrům rytířům v zimě i v létě podle možností bílé pláště a nikdo, kdo nepatří k výše uvedeným kristovým rytířům, nemá dovoleno mít bílý plášť, takže ti, jež opustili život temnoty, se navzájem poznají jsouce smířeni se svým Stvořitelem znamením bílého šatu, jenž znamená čistotu a úplnou prostotu.

18.

Leč tyto šaty by měly být bez jakýchkoliv ozdob a bez jakéhokoliv projevu pýchy. A tak stanovujeme, že žádný bratr nebude mít na svých šatech kus kožešiny, ani nic jiného, co náleží k tělesným potřebám, dokonce ani příkrývku, pokud není z jehněčí nebo ovčí vlny.“ (...)

„Mezi dalšími věcmi milosrdně povolujeme, že kvůli velkému teplu, které je na východě od Velikonoc do Všech svatých, skrze soucit a nikoliv jako právo, má být každému bratru, jenž si ji přeje nosit, dána lněná košile.“¹

řádoví rytíři²

Církev tak vlastně vytvořila první stejnokrojový předpis pro ozbrojené složky. Přesně stanovil barvu, materiál oděvu a způsob oblékání. Rovněž řešil změnu ústroje v různých ročních obdobích. Barva oděvu vyjadřovala vnitřní hierarchii řádu.

Pokud bychom se podívali na tuto historii dnešním kritickým pohledem, tak si myslím, že po legislativní stránce můžeme nalézt paralelu s výstrojovými předpisy současných armád. Pokud se ale na oděv křižáka podíváme z hlediska praktického použití, je bílá barva pláště a oděvu pro bojovníka naprosto nepraktická.

Jak je uvedeno v regulích řádu, bílá barva má vyjadřovat vnitřní čistotu rytíře. Ale jakou „vnější čistotou“ zářil rytíř po boji, nebo dlouhé cestě si snad ani nepředstavujeme. Bílá rozhodně nebyla bílou a rovněž široký vlající plášť nebyl po bitvě

¹[online]. [cit. 2011-13-09]. Dostupné z: <http://myschwerk.webzdarma.cz/templar.html> Cod. 44,44, A 14 (Accademia dei Lincei, Řím),

²[online]. [cit. 2012-02-05].

Dostupné z: http://t2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSVI5PPA1_tzEa3CZDqBjLNc-y8Oprod7_tybaei4tyDlA8U23iTPmkGxtr

celistvý. Z boje tak odjížděl ušmudlaný a potrháný bojovník, který měl ale stále svou hrdost a čest.

Ač křížácká vojska z českého pohledu příliš oblíbená nejsou, ve vztahu k vývoji uniforem a osobní cti a hrdosti nositele to byl významný historický počín.

3.3 Období třicetileté války – počátek skutečných uniforem

Při zaznění výrazu třicetiletá válka si snad každý představí smutný začátek epochy českého národa - Bitvu na Bílé hoře. Ta znamenala pro země české počátek krutých útrap a strádání. Po dlouhých 30 let se na našem území proháněly hordy armád, které drancovaly a ničily vše, co se jim postavilo do cesty. I když je toto období pro náš národ smutné, v oblasti vývoje uniforem zaznamenáváme výrazný posun.

Do počátku této války byl vývoj armád více méně pozvolný. Uniformitu v armádě nacházíme pouze u speciálních skupin vojsk – v takzvaných gardách. Gardy byly jednotky, které si zřizoval panovník ke své ochraně a střežení. Asi nejznámější z těchto jednotek je švýcarská garda, která byla sestavena ze švýcarských žoldáků-původně horalů bránících svá území. Pro jejich statečnost a neohroženost si je vybral ke své ochraně i papež. Obdobnými jednotkami disponovali významnější evropští panovníci.

*Kostým raného baroka*³

Charakteristickým znakem mužských oděvů období raného baroka, jak je období

³[online].[cit.2012-18-11]. Dostupné z: http://www.ksoft.cz/magazin/images/kostym_ranne_baroko_3.jpg

třicetileté války nazýváno, je vatovaný kabátek zvaný kazak nebo kolet, krajková košile, kalhoty končící pod kolena doplněné punčochami s podvazky. Nesměla chybět nařasená šerpa, která sloužila jednak jako ozdoba, ale měla i praktické hledisko – sloužila jako nosič kordu.

V této době již oděv vyjadřuje individualitu člověka, pracují módní rádci, kteří sledují módu a radí, jak se správně oblékat. Móda ale nebyla centralizovaná a tak se jednotlivé oděvy lišily podle oblasti nebo země, z které nositel pocházel. Hlavní směr módního stylu určovala Francie, Itálie a Španělsko a ostatní státy módu pouze kopírovaly.

Všechny tyto módní projevy doby se odrážely i ve vojenském prostředí. Je ale třeba si uvědomit, že státní armáda v té době neexistovala. Pokud chtěl některý z panovníků vést válku, tak musel mít dostatek finančních prostředků pro „nakoupení“ dostatečného počtu vojáků. Vojenské řemeslo bylo výdělečnou činností a plně platilo pravidlo nabídky a poptávky. Armády jednotlivých států se tak stávaly multinárodnostní skupinou, která byla tvořena žoldáky z různých končin. Armáda byla směsicí různobarevných oděvů, které byly doplněny všeobecně doporučovanými a používanými ochrannými prostředky. V případě bitvy pak nebylo možné odlišit protivníka od spolubojovníka. Jak je již uvedeno výše, k označování vlastních jednotek se používaly barevné šerpy nebo větvičky rostlin. V památeční bitvě na Bílé hoře byly například spojenecké jednotky označeny bílým papírem na hrudi. Tento způsob označování byl nevyhovující a i vzhledem k rozvíjení vojenské taktiky a způsobu boje nevhodný. Armáda se začala výrazně rozčleňovat na pěchotu a jezdecko. Obě složky se dále dělily na pikenéry a mušketéry a kyrysníky, arkebuzíře a lehkou jízdu. Z tohoto důvodu vyvstala potřeba jednotky od sebe barevně odlišit. Bylo to důležité jak pro vlastní bojující jednotky, tak i pro majitele vojska a jeho generály, kteří situaci sledovali z povzdálí z vyvýšených míst a vydávali rozkazy.

Výrazným způsobem zasáhl do vývoje uniformovaného vojska Albrecht z Valdštejna. Tento- dnešními slovy- vojenský podnikatel byl vlastníkem vojska o síle 100 000 mužů. Ze svých prostředků toto vojsko financoval a krejčovské dílny v Jičíně šily pro vojáky jednotný oděv.

Podobným způsobem se o zavedení uniforem zasloužil švédský král Gustav II. Adolf a anglický vůdce Oliver Cromwell. První skutečný stejnokrojový předpis vydal až v roce 1670 - 1672 francouzský král Ludvík XIV.

Ve švédské armádě v té době existovaly čtyři barevně odlišené pluky –žlutý fungoval jako osobní stráž krále Gustava, dále zelený pluk, červený a modrý pluk. Posledně jmenovaný modrý pluk se zúčastnil bojů na našem území a podílel se na obléhání Prahy. Zajímavostí je i způsob dovybavení vojska stejnokroji – při dobytí Mnichova bylo zabaveno značné množství modrého sukna, které bylo později použito pro výrobu vojenského ošacení.⁴

*švédské vojsko za třicetileté války*⁵

Uniforma se stává po třicetileté válce jedním ze základních znaků vojska. Uniformní oděv ale ještě nemá takový charakter, tak jak ho známe dnes. Nejednalo se o oděvy, které by byly navlas stejné – majitel nechal oděv ušít z materiálu, který byl zrovna k mání a u krejčího, který byl nejlevnější. Oděvy se tedy od sebe značně lišily kvalitou a provedením. Neexistoval předpis, který by jednoznačně stanovoval jak má oděv vojáka vypadat, ale vycházelo se z dobového oděvu v dané lokalitě a používaných ochranných prvků a barvu se zvolil majitel vojska podle rodových barev nebo podle oblíbenosti. Po třicetileté válce již tedy armáda díky uniformám působila jako organizovaný celek a výrazně se tak lišila od žoldnéřských vojsk s německými lancknechty v jejich výstředních oděvech.

⁴ [online]. [cit. 2011-18-11]. Dostupné z: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/35097>

⁵ [online]. [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: http://www.altblau.cz/images/bg_mainfoto.gif

3.4 Napoleonské války

Napoleonské války jsou sérií válečných konfliktů v období roku 1803 až do roku 1815. Z pohledu historie to byly kruté války s množstvím mrtvých na obou válčících stranách, respektive na všech válčících stranách. Ale z hlediska vývoje vojenské uniformy to bylo období uniformované barevnosti a krásy tvarů a střihů. Jednotlivé státy si už dříve „rozdělily“ barvy vrchního ošacení – Francouzi byli modří, Rusové zelení, Rakušáci bílí a šedí, Anglie červená. Vytvořil se tak základní rozlišovací prvek jednotlivých armád. Barva ale nebyla pevně ustanovena, jednalo se pouze o zvykové označování a tak se zbarvení uniforem často upravovalo. Prvky tehdejších uniforem – frak, cylindr a dlouhý plášť „carrick“ mají svůj původ na Britských ostrovech. Francouzská móda si oděv upravila – přidala dlouhé kalhoty a vestu a vytvořila základ novodobého mužského oděvu.⁶

Tento styl oděvu se přenesl i vojenského prostředí, kde byl cylindr nahrazen pokrývkou hlavy zvanou čáka. Ta bývala často doplněna různými ozdobami a kroucenými šnůrami. V případě francouzských vojsk čepici zdobila císařská orlice s iniciálami N.I. (Napoleon I.) Uniformu s frakovým kabátem s vysokým límcem a dlouhými kalhotami převzala většina evropských armád.⁷ Přes oděv se často navlékaly dva pásy- bandalíry – které byly na prsou překříženy. Na nich vojáci měli zavěšené torny na náboje a krátké dýky nebo šavle. Odlišovací znaky mezi jednotlivými vojenskými oddíly armády tvořila tzv. barva vyložení. Byla to barva podšívky fraků, jejichž okraje šosů byly ohrnuty tak, aby byla spodní barva podšívky viditelná. Pro zobrazení spodní barvy byly ohrnuty rovněž manžety rukávů a ve stejném barevném provedení byl i stojatý límec.

Armády na počátku 19. století se skládaly z několika vojenských složek – lehká pěchota, těžká pěchota a jízdní oddíly. Jízda se pak členila na hulány, husary, kyrysníky a jízdní myslivce. Každá ze složek plnila své specifické úkoly. Pokud se zaměříme na

⁶ KUTÍLKOVÁ, Dagmar. Vojenské odívání: od třicetileté války do počátku 20. století. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 231. Dějiny odívání. ISBN 9788071069348. s.129

⁷ KUTÍLKOVÁ, Dagmar. Vojenské odívání: od třicetileté války do počátku 20. století. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 231. Dějiny odívání. ISBN 9788071069348. s.149

uniformy jízdních vojsk, nalezneme u nich asi nezdobnější prvky. Nejvíce z nich vynikají jízdní husaři. Jejich oděv kopíroval styl maďarského šlechtického oblečení. Základní částí husarských uniforem byl dolman – krátký kabátek, který byl na prsou zdoben vodorovnými šnůrami. Doplněovaly ho jezdecké kalhoty a přes rameno nošené kožíšky rovněž zdobené stejně jako dolmany. Tento typ jízdního vojska se rozšířil z rakousko-uherské armády do celé Evropy. Uniformy zůstávaly stejné, pouze byly přizpůsobovány podle místního vkusu.⁸ Zdobenost a barevnost oděvu zůstávala zachována. Že na takového husara musel být impozantní pohled, nasvědčuje i to, že se často stával námětem pro lidovou slovesnost – lidová písnička „Já husárek malý“ nebo „Husaři, husaři“ a na žádné pouti nesměl chybět perníkový husar.

husaři⁹

Ve stejném duchu jako husarská uniforma vznikla i uniforma hulánů – vzorem byl tentokrát polský národní kroj. Uniformu tvořil přiléhavý kabátek zvaný kurtka s malými šosy a s širokými dvouřadými klopami s odlišným zbarvením. Doplněn byl přiléhavými kalhotami s lampasem.¹⁰

⁸ KLUČINA, Petr. Od zbroje ke stejnokroji. Vyd.1. Praha: Naše vojsko, 1988, s. 86

⁹ [online]. [cit. 2012-02-05].

Dostupné z: http://members.upnaway.com/~obees/soldiers/nap_uniforms/n13.jpg

¹⁰ KLUČINA, Petr. Od zbroje ke stejnokroji. Vyd.1. Praha: Naše vojsko, 1988, s. 95

Celkově byly stejnokroje v tomto období velmi zdobné. Začaly vznikat uniformy speciálně určené pro přehlídky a slavnostní příležitosti. Zpočátku pouze pro důstojníky a nejvyšší velitele. Na ramenou se objevovaly výložky a epolety (ozdobné třásně). Uniforma tak získala i slavnostní ráz a nebyla pouze pracovním oděvem do pole. Tvary a střih uniforem se navzájem mezi státy kopírovaly. Prusové „opisovali“ u ruského vojska a jiné státy zase hledaly vzor u Pruska.

O tom, že krása nebyla vždy praktická, svědčí zápisky tehdejšího kapitána francouzského vojska – „(...) *Nikdy jsem nepochopil, proč musel voják za Napoleona oblékat šeredné cullote, které mu obemykaly podkolení a bránily ve volné chůzi. Přes koleno s navlečenou velkou kamaší se kromě toho zapínal další podvazek, který šel přes podvazek kalhot. (...) Dohromady to byly tři vrstvy látky, dvě řady knoflíků přes sebe a tři podvazky, což dokázalo ochromit úsilí i toho nejotužilejšího chodce.*“¹¹

Národní prvky oděvu do uniforem období napoleonských válek přinesly kromě husarů a hulánů také ruští kozáci. Jejich stejnokroj se vyvinul z lidových krojů 18.století. Byl tvořen dlouhým kabátem v barvě oblíbené v oblasti původu a v pase byl stažen šerpou. Volné kalhoty byly doplněny jezdeckými holínkami.¹² Během let se jejich oděv více přibližoval řádným uniformám stálé armády, ale své určité charakteristické znaky si ponechal až do konce jejich existence.

Uniformy nebyly již nikdy v historii tak barevné a nazdobené jako právě v období napoleonských válek a době těsně po nich. Řady pochodujících vojáků a majestátní jezdcí na koních představovaly tehdejší válečnou taktiku. Pozdější vývoj nových, ničivějších zbraní tuto taktiku totálně změnil a barevné oděvy opustily bitevní pole a staly se pouze součástí slavnostních vojenských přehlídek a rekonstrukcí velkých bitev minulosti.

¹¹ Život a smrt císařových vojáků. Živá historie, říjen 2010, s. 19. ISSN 1802-2278

¹² KLUČINA, Petr. Od zbroje ke stejnokroji. Vyd.1. Praha: Naše vojsko, 1988, s. 97

3.5 I. světová válka

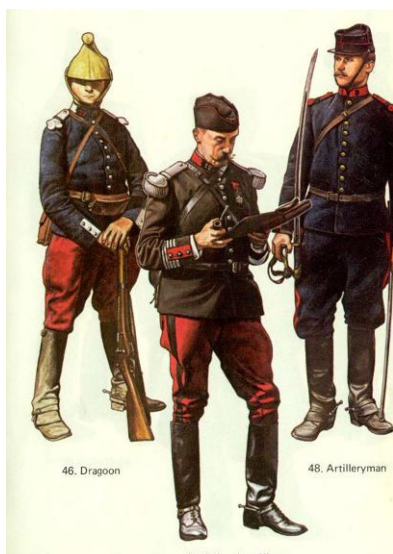
Použití zbraní s vysokou ničivostí, nasazení letectva jako bojového prostředku a zásadním způsobem změněná taktika vedení boje navždy ovlivnila vývoj uniform.

Již před vypuknutím války světové mocnosti začaly postupně obměňovat šatník svých vojáků. Barevné a nazdobené uniformy byly střídány oděvem v méně nápadných barvách. Do zájmu se tak dostaly přírodní barvy – olivově zelená, šedá, khaki, které lépe dokázaly chránit vojska před zraky nepřátel. Khaki barva uniform byla ověřena praxí britských jednotek v Indii. Vojáci si tam světlé tropické uniformy upravovali pomocí rostlinných barviv. Došlo i ke změně střihu vojenské uniformy. Místo frakového horního dílu uniformy byl zaveden nejprve v pruské armádě tzv. wafenrock – zbrojní kabát. Místo vysokých čepic se začala používat ocelová přilba, vojáky zvaná piklhaubna, která ochraňovala vojákovu hlavu daleko lépe, než látková či kožešinová čepice.

Pruský vzor vojenského oděvu se stal vzorem i pro ostatní státy. Zpočátku se trochu vymykaly jezdecké oddíly, které si zachovávaly svoji rozmanitost barev, ale postupem času všichni přecházeli na daleko praktičtější wafenrock. Uniforma se tak standardizovala a odlišovala se drobnými doplňky a barevným provedením. Pro stát jako majitele vojska to bylo daleko méně ekonomicky náročné vystrojovat své vojáky poměrně jednoduchým oblečením. V průběhu válečných let, kdy byla ekonomika ničena, to nabylo ještě na větším významu. Patrně i z těchto důvodů postupně z výstroje mizí kožené holínky a jsou nahrazovány nízkými botami a ovinovačkami.

Začátek první světové války tento vývoj velmi významně urychlil – zatímco např. francouzská vojska vstupovala do války s červenými kalhotami, které byly zdaleka viditelné, na konci války byli vojáci vybaveni modrošedými. V mezidobí, než byly všechny jednotky vybaveny novými uniformami, se používaly plátěné modré návleky.¹³

¹³KEUBKE, Klaus-Ulrich. 1000 uniform: [světové vojenské uniformy - od počátků po dnešek. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 2008, s. 170-225. ISBN 9788073529734.

Francie 1914-1915¹⁴

Německo 1914-1918¹⁵

V průběhu války dochází i ke změnám v pokrývkách hlavy a původní piklhaubna je nahrazována propracovanějšími přilbami, které si jednotlivé státy konfliktu postupně zaváděli do výzbroje.

Vedle ryze polních- bojových uniforem, které používala pěchota, používali důstojníci daleko slušivějších vycházkových a společenských uniforem. To je velmi dobře vidět i ve filmovém zpracování knihy Dobrý voják Švejk, kde je jasně patrný rozdíl mezi uniformou Švejka a důstojnickou uniformou npor. Lukáše.

Uniformovaný důstojník byl v tehdejší době na vrcholu společenského žebříčku. K tomu právě přispívala i slušivá uniforma a perfektní vojenské vystupování, které bylo očekávané a žádoucí.

¹⁴MOLLO, Andrew. Army uniforms of World War I: European and United States armies and aviation services. Poole: Blandford Press, 1977, s. 33. ISBN 0713708212.

¹⁵ MOLLO, Andrew. Army uniforms of World War I: European and United States armies and aviation services. Poole: Blandford Press, 1977, s. 45. ISBN 0713708212.

3.6 II.světová válka

Největší konflikt v dějinách lidstva přinesl do vývoje uniforem výrazné změny. Obě soupeřící strany vyhodnocovaly skutečnosti získané během válečných operací v různých klimatických podmínkách a v neposlední řadě i zkušenosti samotných vojáků. Uniforma se stala zásadním rozlišovacím znakem armád a určovala příslušnost k bojovým jednotkám. 2. světová válka začala vlastně velkým podvodem s uniformami, který se stal záminkou útoku na Polsko. Podle německé propagandy byla německá posádka radiostanice v Gliwici povražděna polskými vojáky. Mrtvými byli ve skutečnosti vězni koncentračního tábora zavraždění gestapem v polských uniformách a převlečení do německých uniforem.

O kvalitách jednotlivých uniforem koloval za války prostý vtíp: „Němci jdou do boje jako na módní přehlídku, Britové jako na kriket a Američani jako do práce“. Obě válčící strany měly nespočet typů uniforem, které jsou popsány ve speciálních tematických publikacích. Není tedy v možnostech této práce je všechny popsat. Pokusím se pouze o stručný průřez, se zřetelem k různým abnormalitám a zajímavostem.

Na obou válčících stranách se mimo jiné začaly používat i maskovací oděvy, které podle statistických údajů snížily u takto vybavených jednotek ztráty o 30%.

3.6.1 Uniformy spojenců

Spojenecké armády hlavních mocností – USA, Velké Británie a Sovětského svazu používaly každá svůj vlastní typ uniforem. Na základě dohod o vzájemné výpomoci se ale např. americké či britské oděvní součásti objevily i ve výstroji Rudé armády.

3.6.1.1 Velká Británie

Základem výstroje britské armády se stal oděv, který se nazýval Battledress. Již před začátkem války v roce 1937 po delším testování byl postupně přidělován vojenským jednotkám. Byl tvořen poměrně krátkou blůzou a kalhotami, které byly v pase spojeny knoflíky. Zpočátku ji vojáci označovali za pytel na brambory, ale zakrátko si na uniformu zvykli.¹⁶

Polní blůza měla klasický otevřený límec dvě náprsní kapsy s klopami a zapínání vpředu na pět knoflíků. Kalhoty byly poměrně širokého volného střihu. Kromě běžných všívaných kapes byla na levém stehně našita velká obdélníková kapsa a na pravém boku menší skládaná kapsa na polní lékárničku. Přes konce nohavic a horní část bot, se zapínaly zvláštní plátěné kamaše – spinky. Celá uniforma měla khaki barvu a byla vyrobena ze seržové látky. Hlavu chránila ocelová přilba ve tvaru hlubokého talíře.

Britští vojáci¹⁷

¹⁶ JEWELL, Brian a Mike CHAPPELL. British battledress, 1937-61. London: Osprey, 1981, s. 5-6. ISBN 0850453879

¹⁷ MOLLO, Andrew a Malcolm MCGREGOR. Army uniforms of World War 2. New York: distributed by Sterling Pub. Co., 1977, s. 122. ISBN 0713706112.

Toto byla standartní výzbroj britského vojáka na začátku války do evropského prostředí. Zajímavostí je, že v britské armádě sloužily skotské oddíly, které měly povolen svůj tradiční oděv – kilt. Během války docházelo na uniformě ke změnám a různým modifikacím, které vyplynuly ze specifického použití. Například pro boj v oblasti Barmy byla uniforma vyráběna indickými továrnami z lehkého materiálu, který lépe vyhovoval místním podmínkám. Vojáci nosili lehké košile z materiálu panama a kalhoty z kepru, u kterých byl oproti standartnímu battledressu pozměněn střih, protože místní výrobci se předháněli v různých úpravách. Barevné provedení oděvů se také lišilo od zavedeného standardu, protože barva se při praní vymývala a mezi jednotlivými vojáky tak byly barevné odlišnosti. Ty se projevovaly i při použití uniforem americké výroby na základě smlouvy o půjčce a pronájmu (War Aid; Lend Lease). Jako pokrývka hlavy se používala přilba se síťovaným potahem pro snazší umístění maskovacích prvků a nebo široký klobouk, který chránil částečně i zrak před ostrým sluncem.

Specifické uniformy měli, tak jako v jiných armádách, příslušníci letectva, konkrétně britské RAF. Jejich výstroj tvořila modrá vycházková uniforma, kterou si oblékali i na bojové lety. Byla doplněna beraním kožíškem, leteckou kuklou a speciálními zateplenými vysokými botami.¹⁸

Důstojnické uniformy byly klasického střihu, v khaki barvě, složené z blůzy a kalhot jezdeckého nebo rovného střihu. Byly doplněny bavlněnou košilí s vázankou a zdobeny zlatými knoflíky. Tyto uniformy se v boji neužívaly, byly určeny pro zázemí nebo jako služební.

A ač si to někdo uvědomuje, „duch“ britského battledressu s námi žije dodnes ve formě klasické džínové bundy.

¹⁸ CHARBONNIER, Philippe. Spojenečtí vojáci ve 2. světové válce. Čes. vyd. 1. Praha: Cesty, 1997, s. 58-63. ISBN 8071811564

3.6.1.2 USA

Americká armáda vstoupila do války v uniformách, které se velmi připomínaly uniformy z konce 1. světové války. Absolutně již nevyhovovaly, ale vlivem předchozí ekonomické krize byl vývoj nových uniforem pozdržen. V roce 1938 byly zavedeny klasické rovné kalhoty a původní jezdecké jimi byly nahrazovány. Kalhoty byly doplněny vyššími plátěnými kamašemi. V roce 1941 byla představena náhrada za nepříliš pohodlný kabát – bunda M1941. Byla vyrobena z nepromokavého, hustě tkaného materiálu, který neprofoukl vítr a zapínala se na zip a patenty. Bunda byla mezi vojáky nadšeně přijata. Nicméně vývoj uniforem se nezastavil a v roce 1943 byl představen nový armádní komplet M 1943. Byl vytvořen na základě připomínek od vojáků a na základě testování ve složitých podmínkách. Americká armáda touto uniformou přijala systém vrstveného oblečení. Součástí tohoto systému byla bavlněná košile, vlněný svetr, vlněná šála, kalhoty z pevného, odolného materiálu, vlněné ponožky a kožené boty. V případě chladného počasí bylo možné do oděvu použít syntetické zateplovací vložky. K bundě bylo možné připnout kapuci. Sestavováním komponentů této uniformní sady tak vznikly různé typy oblečení nazývané např. Mackinawův plášť, Meltonův zimní kabát. Hlavu chránila vylepšená přilba M1, která se skládala ze dvou částí- vnitřní laminátové a vnější ocelové. Při výcviku a nebojové činnosti nosili vojáci lehkou část a v případě bojových podmínek na ni nasadili ocelovou. Proto je na některých válečných fotografiích vidět dva podbradníky-(kožené pásky na upevnění přilby na hlavu) jeden má voják pod bradou a druhý je převlečen přes přední okraj přilby.¹⁹ Současně s tímto vzorem uniformy obdobná uniforma z jiného materiálu – HBT uniform M43 - Herring-Bone Twill – (rybí kost). Lišila se mírně ve střihu a rozmístěním a velikostí kapes. Byla původně určena jako pracovní, ale byla užívána jednotkami bojujícími v Tichomoří. V létě se nosila samostatně, v případě chladu se pod ní nosilo bavlněné prádlo. Vyráběla se i v maskovacím provedení. Společně byla používána i plátěná čepice se štítkem a klobouk. Proti dešti měli vojáci k dispozici nepromokavé pončo z nylonu nebo pogumované plachtoviny.

¹⁹ U.S. Army uniforms of World War II. 1st ed. Harrisburg, PA: Stackpole Books, 1991, s. 81-90. ISBN 0-8117-2595-2.

Během války bylo vytvořeno mnoho specifických úprav uniforem pro speciální jednotky- výsadkáři měli zpevněná kolena na kalhotách a jinak rozmístěné kapsy, pro tankisty byla vyvinuta krátká zimní bunda. Tato bunda mimo jiné byla oblíbena i mezi pěchotou a tak ji podnikaví a shánčliví vojáci všemožně získávali.

Posádky bombardovacích letadel byly vybaveny celokoženým oblečením s beránkem, pro zvládnutí extrémních teplot. Stíhací piloti se oblékali do krátkých kožených bund A2, které byly zhotoveny z koňských usní.²⁰

US piloti²¹

I když byl zaveden pevný ústrojový řád, vojáci často uniformy kombinovali tak, aby jim oděv co nejvíce vyhovoval a splňoval náročné požadavky. Americká válečná uniforma se na dlouhá léta stala vzorem bojového oděvu i pro ostatní armády světa.

²⁰ CHARBONNIER, Philippe. Spojeneční vojáci ve 2. světové válce. Čes. vyd. 1. Praha: Cesty, 1997, s. 84-127. ISBN 8071811564

²¹ US Army Air Force. London: Osprey, 1993, s. 33. ISBN 1855322943

3.6.1.3 SSSR

Uniforma Rudé armády, jak se vojsko SSSR v tomto období nazývá, procházela od skončení 1. sv. války mnoha proměnami. Zpočátku vojska užívala původní carské uniformy, z kterých byly odstraněny veškerá označení – výložky, znaky a podobně. Pokrývku hlavy tvořila pro toto období specifická čepice, zvaná „bud'onovka“. Ta se ještě objevovala na hlavách vojáků v prvních letech 2. světové války. Poté ji vystřídala již více známá ušanka. Je zajímavé, že chrániče uší, které byly součástí obou čepic, bylo povoleno spustit pouze na rozkaz velícího důstojníka poté, co okolní teplota klesla pod -10°C. Pokrývku hlavy v pozdějších letech tvořila u řadových vojáků tzv. lodička a u důstojníků plochá čepice se štítkem (brigádýrka). Za bojových podmínek hlavu chránila ocelová přilba zavedená v roce 1936.

Základ předválečné a válečné uniformy řadového vojáka lze nalézt v historii carského Ruska. Za Rusko-Turecké války (1877-1878) se vojáci ruské armády oblékali do jednoduchého oděvu, který byl tvořen delší plátěnou košilí – „rubáškou“ a kalhotami jednoduchého střihu a zasunutých do vysokých bot. Takový oděv byl běžně nošen mezi civilisty.²² Podobný styl oděvu později zavádí Rudá armáda – jednoduchá blůza – vojáky nazývaná slangově gymnast'orka a kalhoty jezdeckého střihu zvané šarovary. Že tato uniforma pochází ze selského nebo vesnického prostředí lze poměrně snadno demonstrovat na u nás již klasické pohádce Mrazík. Pokud srovnáme oděv hlavního hrdiny- chasníka Ivana s uniformou řadového vojáka, zjistíme, že kromě barev a ozdobných výšivek je oblečení téměř totožné.

²² KUTÍLKOVÁ, Dagmar. Vojenské odívání: od třicetileté války do počátku 20. století. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 231. Dějiny odívání. ISBN 9788071069348.

*Chasnik Ivan*²³

*voják Rudé armády*²⁴

Vojenský aparát tak využil jednoduchosti a praktičnosti a historií ověřený oděv, „přebarvil“ jej na zeleno (khaki) a vybavil jím svou mnohamilionovou armádu.

Rudá armáda ovšem nebyla oblečena do tohoto jednoduchého oděvu celá. Jednotlivé její složky měly podobně jako jiné armády odlišnosti podle činnosti a zaměření a rovněž v mrazivých zimách by selský oděv neobstál. Pro tyto účely byly vyvinuty uniformy, které byly specifické např. pro tankisty a motorizované jednotky – kde hrozilo poměrně velké zašpinění od techniky. Piloti a osádky bojových letadel byli vybaveni proti chladu. Některé posádky byly vybaveny i americkými oděvy z válečné výpomoci USA a Velké Británie.

Poměrně zajímavou událostí ve vývoji sovětské uniformy je v roce 1943 návrat k carskému značení hodností. Do té doby bylo vše, co připomínalo carskou minulost opomíjeno, ba přímo zakazováno. Rudá armáda, pro kterou se průběh války nevyvíjel příliš dobře, potřebovala nějaké vyburcování. Proto bylo vzpomínáno na legendární vojevůdce z období Napoleonova ruského tažení – A.V.Suvorova, M.Kutuzova apod. aby se zvedlo národní sebevědomí. Z těchto důvodů dochází i v době těžké krize ke

²³ Mrazík[film]. Scénář: M. Volpin, a režie: A.Rou. 1964

²⁴ SHALITO, Anton. Red Army uniforms 1918-1945 in color photographs. Moscow: Tekhnika Molodyozi, 1999, s. 126. ISBN 5-88573-009-1.

změně a výložky vojáků se stěhují opět na ramena jako za carské armády. Ke změnám docházelo postupně a tak lze nalézt na dobových fotografiích obě varianty označení.

Pro pověstnou ruskou zimu byly jednotky vybaveny vatovanou zimní variantou oblečení a některé jednotky používaly i bílé převlečníky k maskování na sněžných pláních.

Kromě bojových polních uniforem měli vojáci k dispozici ještě stejnokroje služební a slavnostní. Pro důstojníky byly vyrobeny z kvalitnějších materiálů.

3.6.2 Uniformy německé armády

Německé uniformy za druhé světové války je nutné posuzovat v rámci této práce pouze jako oděv a nespojovat je v tomto případě s nacistickou ideologií. Němci chápali uniformy trochu odlišným způsobem než protiněmecká koalice. Vojenská uniforma měla v Německu obrovskou prestiž a podle toho k ní také její nositelé přistupovali.

Základ německé uniformy lze nalézt v tradicích císařské armády s tradičními pruskými motivy. Německá armáda používala během války poměrně velké množství různých modifikací a vzorů uniforem. Na nejvyšší úrovni byly uniformy důstojníků. Z velké většiny si je soukromě nechávali šít v krejčovských salonech. Každá uniforma tak byla originálem. Byl zachován střih a barva, ale materiál a kvalita šití a znakových doplňků se výrazně odlišovala od skladové verze. Barva saka se označuje jako polní šed' – ve skutečnosti se blíží více zelené barvě, kalhoty mají barvu kamenné šedi. Pro letní měsíce se používalo i sako lehčího typu v bílém provedení. Pro zvlášť významné akce byly pro vysoké důstojníky k dispozici uniformy smokingového stylu. Na uniformách se užívala i tzv. waffenfarbe. Bylo to barevné odlišení pro jednotlivé druhy vojska. Používalo se na lemovkách výložek a na hraně předního dílu saka a na rukávových insigniích.

Uniformy se v průběhu války vyvíjely podle ekonomické situace válčícího Německa. Šetřit se muselo všude a tak je upravována i uniforma. Mění se počet a materiál knoflíků, zhoršuje se kvalita tkaniny. Velký šok pro výstrojní sklady armády přinesla ruská zima. Armáda sice na zimu připravena byla- vojáci měli ve výstroji

dlouhé zimní kabáty, ale ty nezvládaly krutý ruský mráz. Proto byla v Německu ihned uspořádána sbírka oděvů pro frontu. V tomto období se tedy armáda oblékala i do civilních oděvů, aby jakýmkoliv způsobem kruté podmínky přečkala. Pro další válečnou zimu již byly vyvinuty speciální vatované bundy, které ale nebyly dodány v dostatečném množství. Lze tak říci, že značný podíl na porážce Německa mají uniformy.

Pro válčení v africkém podnebí používal známý Afrikakorps tropickou polní uniformu. Byla obdobná jako běžná polní uniforma, ale byla šita z bavlněné tkaniny. Její barva byla olivově zelená, později čokoládově hnědá. Častým praním a denním užíváním se barva měnila, tak lze nalézt velké množství různých odstínů. Pokrývku hlavy tvořila lehká plátěná čepice se štítkem.²⁵

Posádky obrněných vozidel byly vystrojeny do černých blůz se skrytými knoflíky pro snazší pohyb ve stísněných prostorách vozidel. Blůzu doplňovaly černé kalhoty. Tato uniforma se prakticky celou válku nezměnila.

Závěr války přinesl změnu a některé jednotky byly vystrojeny novými blůzami, které byly nápadně podobné britskému battledressu – jednak pro jeho praktičnost, ale hlavně pro výraznou úsporu materiálu na výrobu.

V konečné fázi války tak byla vidět jasná proměna nablýskaného vojáka v kvalitní uniformě podle pruských tradic na ošuntělého vojáka v nekvalitním oděvu.

V souvislosti s vystrojováním německé armády není bez zajímavosti, že se na ni podílela i zakladatel současné módní ikony Hugo Boss, který dodával a navrhoval uniformy pro Wehrmacht, SS a Hitlerjugend. Obuv pro armádu dodávala firma bratří Dasslerů – což jsou budoucí zakladatelé firem Addidas a Puma.

²⁵ KRAWCZYK, Wade. Uniformy německé armády za 2. světové války slovem i obrazem. 1. české vyd. Praha: Naše vojsko, 2003, s. 8-66. ISBN 80-206-0703-X.

3.7 Uniformy současných armád

Téměř denně jsme sdělovacími prostředky zahlcováni informacemi o událostech v různých končinách světa. Mezi nekonečným proudem informací, které na nás dnešní sdělovací prostředky chrlí, jsou informace o různých bojových akcích koaličních či jiných jednotek a za pomoci médií sledujeme tyto akce doslova v přímém přenosu.

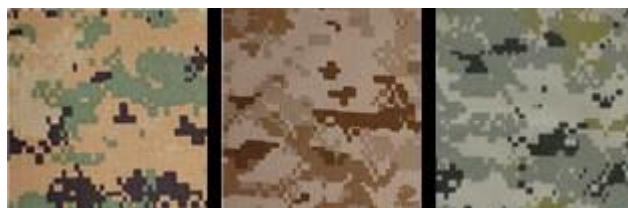
Při podrobnějším pohledu zjišťujeme zajímavou skutečnost – oděv současných vojsk se stává navzájem velice podobným. Pro laika, tedy člověka, kterému je vojenské prostředí cizí, je velice obtížné identifikovat, z kterého státu ten či onen voják pochází. Jedním z mála rozlišovacích znaků je pouze malá vlaječka státu. Ale proč tomu tak je? Co se změnilo?

Vojenská uniforma prošla za dobu své existence obrovským vývojem. Od jednoduchého selského oblečení, po zdobné šlechtické ošacení a poměrně praktické oblečení vojáků obou sv. válek. Za vývojem a grafickým návrhem vojenských oděvů byl vždy člověk nebo skupina lidí, která měla určité vědomosti a kreativitu k tomu, aby byli schopni oděv vytvořit. Museli využít svých praktických zkušeností a zpracovat informace v žádaný výstup – tedy nositelnou uniformu- oděv- s určitými parametry.

Dnešní, doba počítačová, jak lze období ve kterém žijeme, s trochou nadsázky nazvat, přistupuje k danému problému po svém – tedy za pomoci počítače. Člověk se stává pouze operátorem, který do promyšleného softwaru vkládá informace, v jakém prostředí bude oděv využíván – to znamená – roční období, klimatické podmínky, zeměpisnou oblast a v neposlední řadě i místo působení – lesní vegetace, horský terén, poušť. Velmi výkonné počítače všechny tyto informace zpracují a výstupem je složitý barevný vzor, který způsobí, že nositel oděvu z takto barevně zpracovaného povrchu je v určitém prostředí prakticky neviditelný. Tato technologie využívá nedokonalosti lidského oka a právě díky speciálním – tzv. digitálním vzorům – způsobí splynutí s okolním prostředím. Technologie je natolik technicky a finančně náročná, že se stává i prostředkem státní vojenské špionáže „*Finsko zkoumá, jestli Rusko neokopírovalo jeho maskovací vzor. Helsinky - Finská armáda zjišťuje, zda Rusko neokopírovalo chráněný kamuflážní vzor finských polních uniforem. K tomuto podezření vedly finské vojáky záběry z nedávných bojů v Gruzii, kde mají ruští vojáci maskovací uniformy*

"velmi podobné" finskému vzoru. Napsala to agentura APA s odvoláním na finské vojenské zdroje.(...) Finsko věnovalo značné prostředky do vývoje co nejdokonalějšího maskovacího vzoru. Vyvíjen byl na základě digitálního zpracování tisíců snímků finských lesů a lužin. Výsledek si dala armáda poprvé v dějinách registrovat jako chráněný vzor“²⁶

Princip vytvoření maskovacího vzoru spočívá v poměrně jednoduchém principu –barva je nanášena na povrch látky v malých pixelech (kostičkách) a nikoliv plošně.

Digitální maskování – lesní, pouštní a městský vzor²⁷

Ztrácí se tak ostré hrany barevných přechodů a takto oblečený voják daleko lépe splyne s okolím. Toto tajemství ale neobjevil člověk v laboratoři. Tvůrci moderního vojenského maskování našli inspiraci v živočišné říši. V travnatém porostu zahlédne nic netušící oběť lovícího tygra až v okamžiku téměř jisté smrti. Tak dokonalé krytí tvoří tygří pruhy. Největším přeborníkem v maskování je známý Chameleon, který využívá až téměř fantastických vlastností své kůže. To bohužel nebo bohudík současná lidská technologie vytvořit nedokáže. I tak současné uniformy vyspělých světových armád skýtají pro své nositele dokonalé maskování. Nyní již na nepřítele neplatí psychologický účinek zdobené uniformy ale naopak – být viděn znamená být zabit. V současné době probíhají ve vědeckých laboratořích experimenty s neviditelností. Za několik let se tak může stát, že na bojišti se proti sobě budou pohybovat neviditelné armády a svět se tak více přiblíží fikcím z filmů Terminátor a jemu podobných. Mám jen obavy, aby svět neskončil nakonec tím, co bylo na počátku – ze stromu slezla člověku podobná nahá postava.....!

²⁶[online]. [cit. 201-11-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/35621-finsko-zkoumajestli-rusko-neokopirovalo-jeho-maskovaci-vzor/>

²⁷ [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.takticka-malorazka.cz/teorie/tm-teorie-jak-vytvorit-digital-camo/>

Do vývoje nových uniforem byly zahrnuty i praktické zkušenosti s nošením oděvu. Není nic nepříjemnějšího, než nevhodně umístěné švy, které rozdírají pokožku a neprakticky tvarovaná obuv způsobující puchýře a otlaky. Pozornost je věnována i ochraně hlavy, kde vývojáři použili poznatků vojáků z 2. světové války a současná kevlarová přilba spojeneckých vojsk je nápadně podobná německé válečné přilbě. Voják má neustále při sobě nezbytně nutné prostředky pro přežití, které má uloženy ve zvlášť k tomuto účelu vyvinuté tzv. taktické vestě. Dnešní válečné konflikty se tak stávají více soubojem moderních technologií a nadobro tak mizí ona rytířskost, čest a osobní statečnost starých válečníků.

Ale současné uniformy nejsou jen bojovým prvkem. Jsou souborem dalších nejnovějších technologií sestavených tak, aby nositeli poskytovaly téměř dokonalý komfort při jejich nošení. Moderní uniforma je tak doslova protkána moderními umělými vlákny, která zajišťují odvod vlhkosti z povrchu těla a naopak nedovolí, dešti a chladu aby pronikl k lidské kůži. Pojmy Gore-tex, Kevlar, Nomex a nanovlákná se dostávají do širšího povědomí a stávají se stále více i součástí civilních oděvů do extrémních podmínek.

Kromě polních a pracovních uniforem, které mají své specifické určení, používají armády pro svoji činnost i uniformy vycházkové či slavnostní. Tyto uniformy se často vracejí ve svém vzhledu k historii (uniformy hradní stráže a hudby hradní stráže). Slouží pro reprezentaci armády a státu při slavnostních událostech, nebo ke službě na významných místech. Dobře padnoucí uniforma se tak stává ozdobou a zkrášluje své nositele. Pro mnohé národy je ctí být vyfocen ve slavnostní uniformě se státními symboly a vlajkou v pozadí (USA).

28

29

Pokud si odmyslíme pozadí a smysl vojenského řemesla, ve vojenských uniformách tak můžeme nalézt i určité „krásno“ a zalíbení. Voják v dobře padnoucí a módní uniformě se tak může stát ozdobou jakékoliv společenské akce.

4. Uniformy československého četnictva 1918-1938

Československé četnictvo bylo vojensky organizovaným sborem, který zajišťoval bezpečnostní úkoly na celém území státu – tedy v Čechách, Moravě a Slezsku, Slovensku a Podkarpatské Rusi. Stalo se tak nástupcem původního rakousko-uherského četnictva. Bylo řízeno generálním velitelstvím četnictva v podřízenosti ministerstva vnitra. Nižším článkem byla jednotlivá Zemská velitelství, následovaly Okresní velitelství a nejnižším výkonným článkem byly Četnické stanice. Četnictvo působilo především na venkově a malých městech. Větší města a hlavní město Prahu zajišťovala po stránce bezpečnosti policie.

Do služby v četnictvu byli přednostně přijímáni bývalí příslušníci armády. Velký důraz byl kladen na vystupování a chování na veřejnosti. Četnictvo se snažilo napravit ne dost dobrou pověst svých rakousko-uherských předchůdců, tak si nemohlo dovolit žádné excesy. Četník byl i dost významně omezen na svých právech- ženit se např. mohl až po čtyřech odsloužených letech a to ještě na základě schválené žádosti. Aby zůstala zachována apolitičnost, nesměl být četník členem politické strany a po dobu

²⁸ [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://www.superstock.co.uk/stock-photos-images/1760-6661>

²⁹ [online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://people.tribe.net/zargon/blog/07698ee4-338e-4cfd-9d0a-33a4b400a688>

služby byl zbaven volebního práva. Byl stanoven pevný vojenský řád a jakékoliv porušení bylo trestáno. Zvláště nevhodné chování na veřejnosti a chování vůči občanům.

K výkonu své činnosti byli někteří četníci zpočátku existence vybaveni tzv. kolkovanými uniformami. Jednalo se o původní rakousko-uherské uniformy, z kterých byly odstraněny veškeré znaky mocnářství a vyměněny za československé označení. Standardně byla ale používána uniforma šedozelené barvy – která se skládala z blůzy se sedmi knoflíky, s polovysokým stojatým límcem s červenými výložkami a kalhot jezdeckého střihu – rajtek. Na nohou nosili kotníčkové šněrovací boty a kožené holenice. Na rukávu blůzy byl látkový štítek s číslem, který označoval příslušnost k zemskému velitelství. Při plnění služebních úkolů na hlavě nosili přilbu, která nebyla ocelová, ale byla zhotovena z lisované králíčí srsti a zpevněná šelakem. V zimním období byla součástí výstroje zimní blůza a plášť. Pro řidiče vozidel a motocyklů byl užíván kožený plášť.

Četnická blůza³⁰

četnická přilba³¹

Pro dobu mimo službu a slavnostní příležitosti byla určena vycházková uniforma, jejíž blůza byla stejná jako služební, ale doplňoval ji látkový slavnostní opasek a používaly se rovné kalhoty stejné nebo černé barvy. Ke slavnostní uniformě se

³⁰ [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/vystroj.htm#Blůza>

³¹ [online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z: <http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/Stejnokroje/prilba1.jpg>

nosila brigádýrka. Uniformu doplňovala šavle, která byla zhotovována na míru tak, aby zavěšena u pasu končila u kotníku jejího nositele.^{32, 33}

Nastupující četníci svoji první uniformu dostávali přidělenou zdarma a byla jim šita na míru. Další uniformu si již nechávali šít na své náklady s tím, že sukno na stejnokroj jim bylo poskytnuto zdarma. Proto se zřídka na dobových snímcích objeví četník ve špatně padnoucí uniformě. S barvou uniformy a suknem pro výrobu je spojena v dnešní době již úsměvná událost. Při jedné z přehlídek zjistil generál četnictva, že jeho uniforma se barvou odlišuje od jeho podřízených. Následným vyšetřováním bylo zjištěno, že chybu udělal výrobce sukna, který se odchýlil od předpisem stanovené barvy. Jelikož ale bylo nakoupeno velké množství plátna a ušito mnoho uniforem a v případě změny by došlo k velkým finančním ztrátám, nebyly již podniknuty žádné kroky k nápravě a barva byla ponechána.³⁴

Československé četnictvo prošlo za svoji existenci různými obdobími. Někdy bylo nenáviděno – to v případě potlačování demonstrací, na území zakarpatské Rusi se četníci stali spolu s učiteli jedinými nositeli gramotnosti v této zaostalé části republiky, v období před obsazením Sudet plnilo nelehké úkoly ve složkách Stráže obrany státu právě v souvislosti se sudetskými Němci, kde mnozí četníci položili i své životy. V každém případě četníci byli na svoji uniformu hrdí, projevovali vysokou profesionalitu a vždy se snažili co nejlépe reprezentovat a vyjadřovat hrdost k četnictvu.

Četnictvo v době své existence mělo nezastupitelnou úlohu, v minulosti bylo často opomíjeno, ale právem patří do historie ozbrojených složek ČR.

³² [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/vystroj.htm>

³³ [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie>

³⁴ [online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.patracka.cz/?p=140>

5. Vliv uniforem na současnou módu

Pokud se kolem sebe na rušné ulici města rozhlédneme, uvidíme nespočet různých typů a vzorů oblečení. Jsou vyrobeny z rozličných materiálů – ať již z klasických jako je vlna či bavlna nebo len, tak z materiálů, které vnikají v chemických laboratořích. Ale každý oděv, bez ohledu z čeho je vyroben, má určitý styl a tvar, který se odvíjí od ročního období, v kterém se právě nacházíme, ale i podle módních trendů, které přicházejí od návrhářů zvučných jmen a jejich salónů a zároveň podle osobnosti a vkusu každého nositele.

Když se ale kolem sebe rozhlédneme pozorněji, zjistíme, že některé oděvní svršky jsou inspirovány tvarem i barevností vojenských uniforem. Módní tvůrci a návrháři tak v uniformě nacházejí její krásu, ale zároveň i praktičnost, která je pro skutečnou uniformu velice důležitá. V módních oděvech tak můžeme nalézt námět husarských parádních uniforem s bohatým zdobením, tak i strohost, jednoduchost a praktičnost vojenských polních plášťů.

Po vzoru husarů³⁵

³⁵ [online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://prettyshinysparkly.com/hot-n-sexy-military-jackets/>

Doslova pojmem se tak stal původně vojenský nepromokavý plášť, určený pro britské důstojníky, který měl nahradit těžké a neforemné vojenské kabáty. Na přelomu 19. a 20. století tak vytvořil - Thomas Burberry **Trench Coat**

trenčkot³⁶

trenčkot o století později³⁷

–česky trenčkot, plášť z patentovaného prodyšného voděodolného plátna- gabardén, který nesmazatelně změnil styl vojenského oblékání a do současnosti je hitem přehlídkových mol a šatních skříní. V českých zemích je pro tento druh oděvu užíván i název „balónák“. Střih tohoto pláště se za celé století téměř nezměnil a v tom je genialita jeho tvůrce. Dnešní módní návrháři pouze mění barvy, délku a vyrábějí je prakticky z jakéhokoliv materiálu, který zrovna móda preferuje.

Takovýchto podobných, původně vojenských prvků uniformy, které si „přebíral“ civilní svět, můžeme nalézt celou řadu – téměř každý mladý muž toužil obléci americkou vojenskou bundu M-1965 Field Jacket- u nás známou spíše pod zlidovělým názvem Parker.

³⁶[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné

z:

<http://4.bp.blogspot.com/dkeVELiQNJw/TaiKoz9u7wI/AAAAAAAAAr4/wSaBU811v3g/s1600/imagesCAHWV5TZ.jpg>

³⁷ [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://fashionportrait-letizia.blogspot.com/2011/04/trench-coat-must-have.html#more>

vojenský originál³⁸

módní uzpůsobení³⁹

Světoví výrobci oděvů si tento oděvní svršek upravují podle potřeb trhu a v obchodech lze nalézt oděvy z funkčních textilií v rozličných barvách, ale vždy se zachováním praktičnosti původního vojenského vzoru. Vojenského původu jsou i v dnešní době oblíbené kalhoty „kapsáče“. Civil opět převzal vojenskou praxí ověřený styl a vytvořil z něho hit napříč generacemi. Můžeme tak v „kapsáčích“ potkat sotva chodícího špunta, ale i stařečka o holi na své pravidelné procházce.

Pokud mluvíme o uniformní módě, nebo o prorůstání uniformního stylu do současné módy, nelze nevzpomenout i jedny ze světových celebrit, které se prezentovaly velmi často v oděvech připomínajících uniformu – Michael Jackson a Fredy Mercury z kapely Quenn. V jejich oděvech je jasně patrná inspirace v historických uniformách – zdobená saka s výložkami a prýmkami, s provazovými ozdobami po vzoru důstojnických slavnostních uniforem a kalhoty s barevnými lampasy. Takové oblečení si určitě nezvolili kvůli propagaci armády, ale uniforma je prostě svým stylem uchvátila.

³⁸ [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.us-army.cz/m65-a-m51-kapsace,94.html>

³⁹ [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://searchstylesnap.blogspot.com/2009/11/stylistos-supreme.html>

*Michael Jackson*⁴⁰

*Fredy Mercury*⁴¹

Prvky vojenské uniformy nás tak obklopují všude a procházejí všemi sociálními i generačními skupinami – od bezdomovce na ulici po hvězdu pop music a od děcka na pískovišti po starce na procházce v parku. Ve výběru oblečení ale vždy vítězí ověřená praktičnost nad módními výstřelky, které záhy upadnou v zapomnění. Military styl, jak je tento typ oblečení nazýván, tak stále nachází na poli módy své zastánce a odpůrce. Oproti jiným stylům oblékání mu chybí barevnost a extravagance, která je ale nahrazena praktičností a liniemi, zvýrazňujícími krásu lidského těla. Vždyť ne jeden muž či žena působí v obyčejném oděvu fádně a je pro ostatní téměř neviditelný, ale pokud se oblékne do oděvu podobného střihu, rázem se v davu rozsvítí. Může ale i nastat situace, kdy člověk v uniformním oblečení působí naprosto nevěrohodně a pro své okolí je spíše k smíchu, než aby vzbuzoval obdiv a úctu.

Na celou situaci se můžeme podívat i z opačného pohledu, tedy jak civilní móda ovlivňuje vývoj vojenských uniforem. Mnohé armády světa čas od času provedou změnu, nebo alespoň úpravu svých uniforem. Vojenská uniforma musí splňovat několik funkcí. Jednou z nich je i reprezentace jeho nositele a potažmo i státu, který je vlastníkem armády. Proto na vzhledu uniforem nepracují manželky nejvyšších velitelů armád, byť by jejich návrhy byli sebekreativnější, ale k návrhu je přistupováno

⁴⁰ [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://kralpopumichaeljackson.blog.cz/>

⁴¹ [online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.hitfix.com/articles/sacha-baron-cohen-will-rock-you-as-freddie-mercury-in-upcoming-biopic>

profesionálně a návrhy uniforem zpracovávají věhlasné módní domy a špičkoví oděvní tvůrci.

„Ruští vojáci se loučí s onucemi a holinkami. Dostanou módní uniformy

15. března 2010 12:02

„MOSKVA - Ruská armáda se má během tří let převléknout do nového typu stejnokrojů z dílny věhlasného módního návrháře Valentina Judaškina. Vojáci se tak konečně rozloučí s onucemi a holinkami, které k ruské armádě až dosud neodmyslitelně patří.“ (...)

„Revoluce v odívání

Návrhář Judaškin sáhl i po technologických výtvarcích v podobě měkké nepromokavé kůže na obuv s antibakteriální stélkou, tkaninách, které neroztrhá ani ostnatý drát, syntetických membránách či špině odolných teflonových vláknech. “ (...) V případě generálského šatu má sahat od 100.000 až po 300.000 rublů (od 63.000 do téměř 190.000 Kč). Převlečení řadového vojáka má vyjít na sedm až šestnáct tisíc korun.“⁴²

„Jen tiše závidět mohou čeští policisté svým italským kolegům, pro které je na letošní jaro připravena nová módní kolekce uniforem, přičemž ta loňská už je volně k mání v obchodech. Představa, že by se policejní stejnokroj stal módní záležitostí i v našich podmínkách, české policisty upřímně pobavila. "Tady se i fasování nutných doplňků protáhne na několik let, jen těžko bychom každý rok měnili uniformu," s úsměvem reagoval na zprávu mladý pražský pochůzkář. "Mně by stačilo, kdyby oblečení, co máme, bylo kvalitní a pohodlné." V Itálii vzala policejní módu do svých rukou Lavinia Biagiottiová, která podědila návrhářský talent po své slavné matce Lauře. Kolekce Polizia představuje veškerou potřebnou výstroj - košile, vesty, kabáty, saka, kalhoty, trička i čepice.“⁴³

Uvedené citace článků potvrzují, že módnost uniforem je významným prvkem reprezentace státu ,ale přijde mi úsměvné, že se vlastně svým způsobem vracíme do

⁴²[online]. [cit. 2011-10-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/rusti-vojaci-se-louci-s-onucemi-a-holinkami-dostanou-modni-uniformy-11n-/ln_zahranici.asp?c=A100315_120253_ln_zahranici_jv

⁴³[online]. [cit. 2012-10-06]. Dostupné z: <http://aktualne.centrum.cz/zpravy/krimi/clanek.phtml?id=581927>

středověku, kdy se panovníci a vlastníci jednotlivých vojsk předháněli v okázalosti a bohatosti uniforem svých vojáků.

Móda je prostě fenomén, který zasahuje do všech oborů lidské činnosti, protože líbit se chce patrně každý – od prodavačky v obchodě po vojáka v generálské uniformě. Vždy záleží, do kterého „šuplíčku“ módní návrháři sáhnou pro nové návrhy svých módních kreací.

6. Dress code

Každá událost či činnost, kterou prožíváme, má svá společenská pravidla. V dětském věku nám rodiče vštěpovali, že si máme před jídlem mýt ruce, nemáme se bavit s cizími lidmi, do školy máme chodit učesaní a upravení. Podobně tomu tak bylo s oblečením – jiný oděv jsme si oblékali do školy a jiný při hře s míčem na hřišti. Zpočátku nám druh oděvu určovali rodiče, ale později si už každý volil oblečení sám, podle svého citu a zkušeností a doporučení. Každý, průměrně vzdělaný a inteligentní člověk díky svému citu a životním zkušenostem odhadl, jaký druh a způsob oblékání má zvolit pro určitou událost, které se zúčastní. Cit mu napověděl, že na zahradní posezení s přáteli není vhodné jít ve večerních šatech či smokingu. Naopak premiéru v divadle či recepci u velvyslance určitě neabsolvoval ve sportovním úboru nebo v průhledných letních šatičkách. Dodržoval určité společenské doporučení způsobu oblékání a druhu oblečení pro danou příležitost. V zahraničí je tento „oblekácký kodex“ nazýván dress code.

V poslední době nabývá tento výraz, pro Česko dlouhou dobu poměrně neznámý, na stále větším významu. Tím, jak se svět globalizuje a na našem území působí stále více zahraničních firem, jejich představitelé požadují dodržování zavedeného standartu ve stylu oblékání. Na pozvánkách k jednání tak můžeme nalézt vedle programu i slovíčka „dress code“ s udáním typu oblečení. Nalézáme tak názvy jako **BLACK TIE** – což znamená pro muže smoking s motýlkem a pro ženu dlouhá večerní toaleta. Černá barva oblečení není podmínkou.

WHITE TIE – je nejpřísněji sledovaným z dress code a většina smrtelníků se s ním prakticky nesetká. Znamená pro ženy dlouhou večerní róbu a pro muže frak s bílou košilí a vestou, bílým motýlkem a nablýskanými botami.

FORMAL (ULTRA FORMAL) je skoro totéž jako Black Tie. Rozdíl je jen v menším odlehčení – pro muže smoking s košilí, pro ženy večerní kostým.

CASUAL DRESS neboli nedbalá elegance. Používá se při méně významných příležitostech, ale opět jsou stanoveny určité hranice. Rozhodně se nedoporučují krátké kalhoty nebo otrhané džíny. Přípustná jsou lehká saka a kvalitní trička s límečkem.

Uvedl jsem pouze částečný výčet dress code termínů. Kromě těchto jich existuje celá řada. Často používaným se stává i firemní dress code, kdy například velké finanční ústavy přesně určují svým zaměstnancům styl oblékání –

„Currych - Skutečně do dokonalosti jde nový dress-code (pravidla oblékání) pro zaměstnance velké švýcarské banky UBS. Dokument, o kterém informovaly tiskové agentury, má čtyřicet stran a nepíše se v něm zdaleka jen o tom, jakou barvu musí mít oblek či kostým.“ (...)

„Nařízení se nově týkají i prádla. To má být zásadně tělové barvy, zvláště u dam, aby neprosvítalo skrz vrchní oblečení. Podprsenka se nesmí zařezávat do těla, červená podprsenka je výslovně nepřípustná.“

Muži, kteří mají šediny, si je nesmí zakrývat barvením. Oblek pochopitelně musí být tmavý, stejně tak i dámský kostým nebo šaty. Přípustné barvy jsou tmavý antracit, černá nebo tmavomodrá. Košile či halenka musí být bílá s červenou kravatou nebo šátkem.“ (...) „Zakázáno je veškeré tetování, piercingy nebo kotníkové řetízky, protože „už nejsou módní a nevyjadřují profesionalitu““.⁴⁴

Ze stylu oblékání se tak stává poměrně složitá věc, kde již nestačí maminkovský cit a životní zkušenost. Civilní oblékání se v určitých oborech lidské činnosti stále více přibližuje uniformnímu stylu, který známe z ozbrojených složek. Na ulici tak téměř přesně odhalíme bussinesmana v obleku Giorgio Armani od zaměstnance významnější

⁴⁴[online].[cit.2011-08-01].Dostupné z:

<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/businessvesvete/clanek.phtml?id=685953>

firmy nebo zaměstnance v dělnické profesi. Pokud ale celou situaci obrátíme a např. ředitele banky oblékneme do montérek, nikdo by v něm nehledal člověka, který rozhoduje o penězích a naopak, pokud bezdomovce oblékneme do perfektně padnoucího obleku, budeme ho považovat za bohatého podnikatele – v tomto případě se naprosto dokonale potvrzuje rčení „šaty dělají člověka“.

7. Výzkumná část

V této části bakalářské práce jsem provedl výzkumnou sondu s cílem zjistit, jaký je pohled na uniformu očima civilního člověka „zvenčí“ versus pohled uniformovaného člověka a jeho pocity v uniformě.

7.1 Hypotézy

Pro výzkum jsem si stanovil tyto hypotézy:

- Policisté se svou uniformou nejsou spokojeni
- Civilní sektor vnímá uniformu jako estetický oděv
- Uniforma ovlivňuje chování lidí

7.2 Metodika

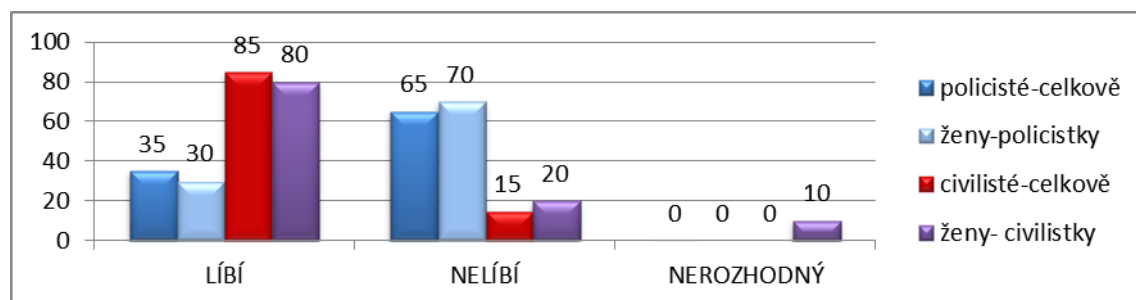
Vzorek respondentů z civilního prostředí jsem volil takový, který za běžných okolností nepřichází s uniformou do styku. Respondenty pro získání informací z uniformovaného světa jsem získal na svém pracovišti na Letišti Praha Ruzyně. Vzorky policistů i civilistů jsem vybíral napříč všemi věkovými kategoriemi. V obou skupinách dotazovaných jsem vždy oslovil dvacet respondentů – deset žen a deset mužů.

První skupinu otázek jsem formuloval tak, abych získal informace o vnímání uniformy jako estetického prvku a funkčního oděvu, či zda je vůbec takto uniforma chápána. Druhou skupinou otázek jsem se zaměřil na vnímání uniformy jako znaku státní moci a způsob ovlivnění osob uniformou. Otázky č.1-9 jsou polouzavřeného typu, otázka č.10 je otevřená.

7.3 Vyhodnocení dotazníku

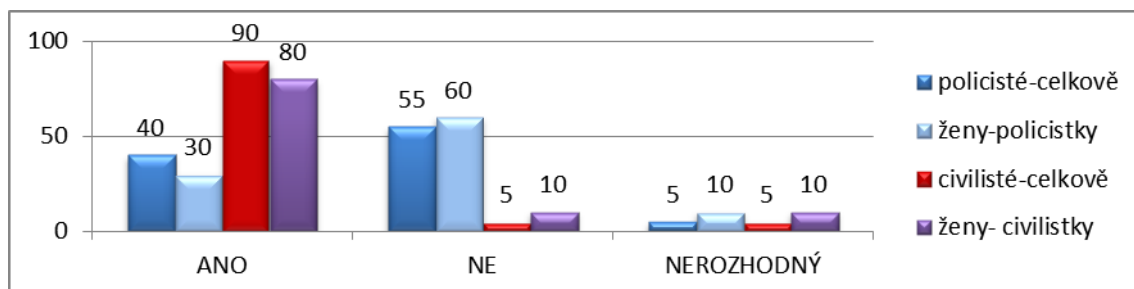
Vyhodnocení získaných dat jsem provedl pomocí přehledných grafů. Odpovědi na zadané otázky u obou dotazovaných skupin jsou navzájem porovnávány. Do první části otázek – č.1 - č.5 jsem vložil zhodnocení z hlediska genderu. Domnívám se, že ženy chápou otázku oděvu více do hloubky, proto jsem odpovědi žen v jednotlivých skupinách z celkového počtu respondentů zdůraznil. Zobrazované hodnoty vyjadřují procentuální četnost volených odpovědí.

1) Stejnokroj Policie ČR se mi :

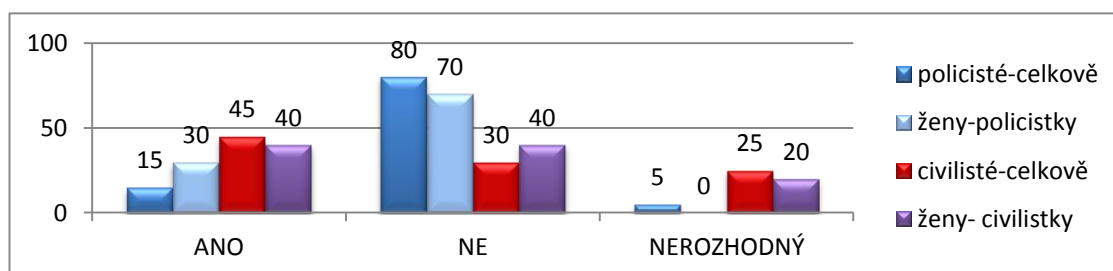
Odpovědi na tuto otázku vyjadřují vizuální hodnocení stejnokroje PČR. Zobrazuje se zde výrazný rozdíl v hodnocení policistů a civilní sférou. Odpovědi z hlediska genderu korespondují s většinovým názorem dotazovaných skupin.

2) Je stejnokroj policistů dostatečně reprezentativní?

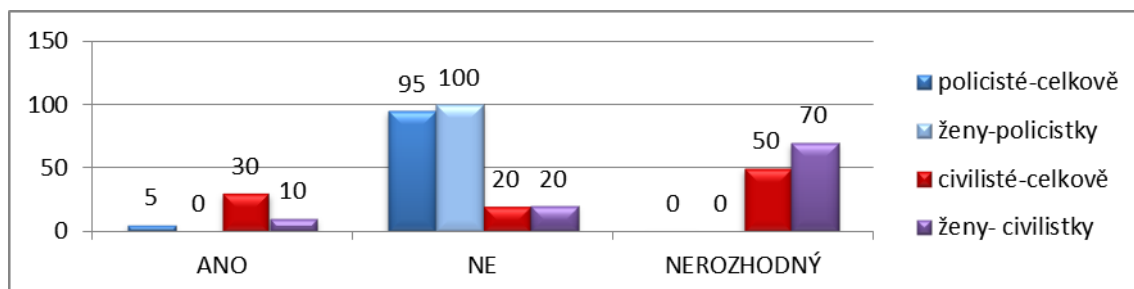
Téměř 90% civilistů vnímá uniformu jako reprezentativní. Naopak 60% procent policistů ji nevnímá reprezentativně. Otázka genderu zde není výrazně odlišná.

3) Myslíte si, že stejnokroj Policie ČR odpovídá současným módním trendům?

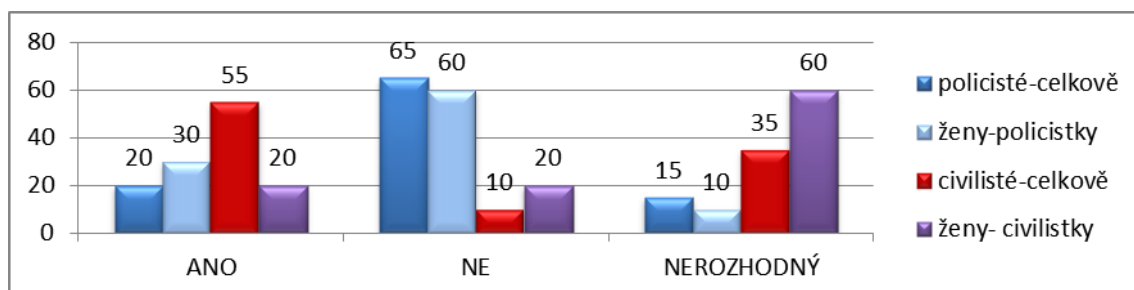
V odpovědích na tuto otázku je opět patrné negativní stanovisko policistů k estetickému provedení uniformy. Civilní sektor zaujímá poměrně neutrální stanovisko.

4)Myslíte si, že je stejnokroj vyhovující po materiálové stránce a praktické stránce?

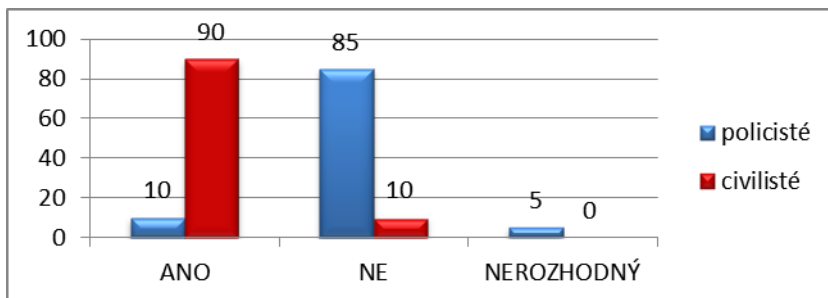
Téměř naprostá většina policistů označuje materiál uniformy a její praktičnost za nevyhovující. Civilní sektor má v tomto případě nedostatečné informace k jasnému vyjádření.

5)Myslíte si, že stejnokroj, který nosí čeští policisté, snese srovnání se stejnokroji zahraničních policistů?

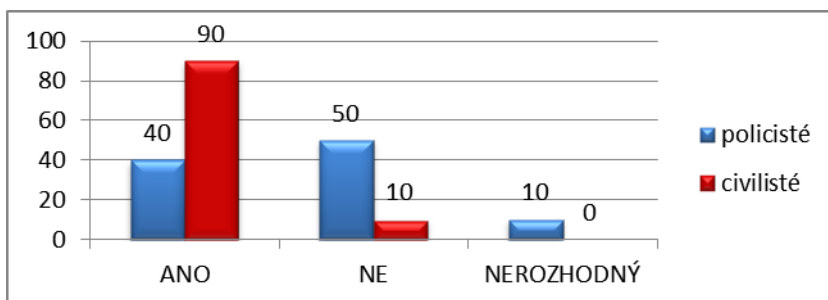
Otázka srovnávání uniforem vyznívá v neprospěch uniformy PČR. 65% procent policistů si myslí, že zahraniční policisté pracují v lepších uniformách. Zajímavé je hodnocení civilistů, kteří uniformu hodnotí z 55% kladně. Genderové hledisko se výrazně odlišuje právě u civilistů, kde ženy nemají k hodnocení dostatek relevantních informací.

6) Stydíte se v uniformě? /Cítíte respekt před uniformou?

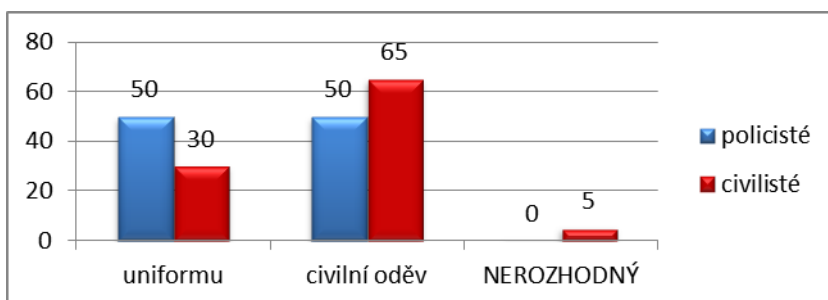
10% procent policistů se stydí ve své uniformě a v 10% civilistů nebudí uniforma respekt. 90% civilistů uniformu respektuje.

7) Platí pro nositele policejní uniformy rčení „šaty dělají člověka“?

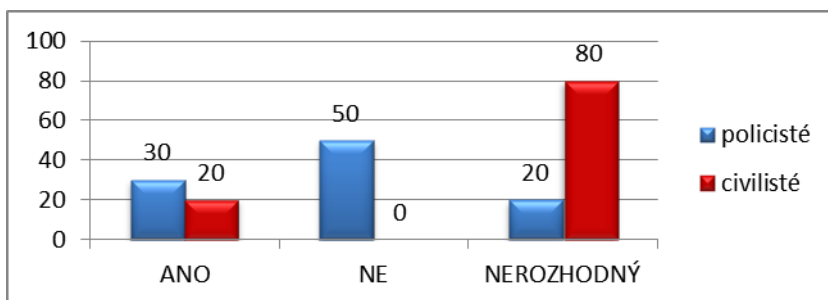
Převážná většina civilistů je přesvědčena o pravdivosti rčení. Odpovědi policistů v tomto případě vyznívají neutrálně.

8) Pokud by byla možnost volby, zda nosit v zaměstnání civilní oděv nebo uniformu, tak bych nosil /a:

Polovina policistů by raději pro svou práci volila civilní oděv a polovina stejnokroj. 30% civilistů by svoji práci rádo vykovávalo v uniformě.

9) Jste hrdý na svoji uniformu? / Jsou policisté hrdí na svoji uniformu?

Pouhých 30% policistů pociťuje hrdost na uniformu a 20% se nedokáže jednoznačně k tématu vyjádřit. 50% nijakou hrdost nepociťuje. Z 80% odpovědí civilistů vyplývá, že policisté nedávají svoji hrdost dostatečně najevo a není pro civilní sektor viditelná.

Z průzkumu vyplývá, že civilní sektor vnímá uniformu daleko lépe než její nositelé - policisté. Naprostá většina policistů si myslí, že je uniforma nevyhovující jednak z praktického, tak i z estetického hlediska. Poměrně zajímavým zjištěním je, že otázka genderu se v oblasti uniforem příliš neprojevovala, ač jsem předpokládal poněkud kritičtější hodnocení uniformy jako oděvu právě u žen.

Graficky znázorněné odpovědi druhé části otázek, které měly podat základní informace o pocitech v uniformě a o chápání uniformy jako určitého znaku státní moci, zobrazují v některých aspektech poměrně zajímavé zjištění. Téměř naprostá většina policistů se v uniformě nestydí na veřejnosti pracovat. Jsou tedy smířeni s tím, že je uniforma zviditelňuje a že se od nich očekává odpovídající chování. Pokud by ale měli možnost vykonávat tutéž práci v civilním oděvu, tak tuto variantu volí polovina respondentů z řad policistů. Civilisté by oproti tomu z třiceti procent chtěli pracovat v uniformách. Devadesát procent civilistů si myslí, že uniforma ovlivňuje chování člověka. Naopak padesát procent policistů si myslí, že své chování v uniformě nemění. Zaujalo mě ale poměrně smutné zjištění, že policisté nejsou na svoji uniformu náležitě hrdí a chybí jim tak charakterové vlastnosti prvorepublikových četníků.

Z odpovědí na poslední – desátou - volnou otázku vyznělo, že pro civilní sektor je důležitá upravenost a čistota policejního stejnokroje. Respekt z uniformy je ovlivněn i osobou jejího nositele – daleko větší respekt získá dvoumetrový policista oproti 160cm vysokému policistovi. Civilní sektor vnímá černou – pracovní uniformu jako více respektovanou oproti standartní uniformě PČR. Policisté v poslední otázce nejvíce kritizovali kvalitu materiálu a střih uniformem.

Pokud porovnáme výsledky průzkumu s předem stanovenými hypotézami, lze jednoznačně konstatovat, že všechny byly splněny.

- Policisté se svou uniformou nejsou spokojeni
- Civilní sektor vnímá uniformu jako estetický oděv
- Uniforma ovlivňuje chování

8. Didaktická část

Didaktickou část BP jsem se rozhodl navázat na kapitolu č. 6 Dress code jako fenomén současnosti. Při návštěvách různých kulturních a společenských akcích je často vidět, že mnozí účastníci těchto akcí nezvládají výběr vhodného oblečení. Jsou takzvaně overdressed – oblečení na vyšší společenské úrovni, nebo underdressed – oblečení pod úrovní společenské etikety⁴⁵. V obou situacích se člověk necítí dobře a je tak postaven do trapné situace. V některých případech může mít nevhodně zvolený oděv pro jeho nositele zásadní význam a spustí nevratný proces. Kde došlo k chybě, která tento jev způsobila? Podle mého názoru v rozvoji estetického cítění daných jedinců v neseznámení se s trendy současných pravidel společenského oblékání. Proto bych se rád zaměřil právě na způsob výuky ve výtvarné a estetické výchově, který tento problém může poměrně jednoduše řešit.

Výchovně vzdělávací cíl:

- rozvoj osobnosti člověka a sociální způsobilosti
- naučit znalostem a dovednostem v daném oboru (výtvarná výchova, estetika)
- podpořit rozvoj smyslu pro estetické cítění a kreativitu
- zlepšit společenskou kulturu
- fixace znalostí za pomoci osobního prožitku

Klíčové kompetence:

- umí samostatně a tvořivě přemýšlet a pracovat
- dokáže spolupracovat s ostatními
- dokáže se začlenit do společnosti

⁴⁵ ŠPAČEK, Ladislav. Velká kniha etikety. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2005, 164 s. ISBN 80-204-1333-2. Str. 43

Metody práce:

- **klasické:** vysvětlování, názorná ukázka, pozorování, instruktáž, napodobování, výklad, pochvala, povzbuzení, procvičení
- **aktivizační:** rozhovor, hra, soutěž, experiment, práce v týmu

Cílová skupina:

- Žáci prvního a druhého stupně základní školy

Námět práce: pomocí zadané výtvarné techniky „obléknout“ postavy pro určenou společenskou příležitost- Dress code.

Material: Kreslicí papír, zvolené výtvarné prostředky. Vzorové pracovní listy s charakteristickým oděvem pro daný Dress code – pro pedagoga.

Motivace: seznámení se se standardem oblékání pro společenské a kulturní události, zvládnutí fenoménu Dress code . Omezení situací „overdressed“ a „underdressed“.

Vlastní provedení výuky

Pedagog seznámí žáky s námětem práce, vysvětlí pojem Dress code a zadá dvojicím žáků konkrétní společenskou událost, pro kterou budou zpracovávat výtvarné řešení. Každá dvojice – pokud možno chlapec a dívka – výtvarně zpracuje zadání pro obě pohlaví.

Pedagog nechává žákům volnost, do jejich zpracování námětu nezasahuje. Na závěr proběhne zhodnocení, jak žáci splnili zadání tématu a pedagog dětem názorně na pracovních listech pro pedagoga předvede nejvhodnější způsob řešení. Následuje všeobecná diskuse nad tématem.

Vzor pracovního listu pro pedagoga:

Black tie -muž

46

Oděv: smoking (černé sako s lesklými klopami), bílá košile, vesta, hedvábný motýlek, černé lakované boty

Určení: slavnostní večerní společenské události, divadelní premiéry, opery a plesy, slavnostní večere, galavečery, předávání cen, zahajování festivalů.

⁴⁶ [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://phodji.blogspot.com/2010/11/black-tie.html>

Black tie -žena

47

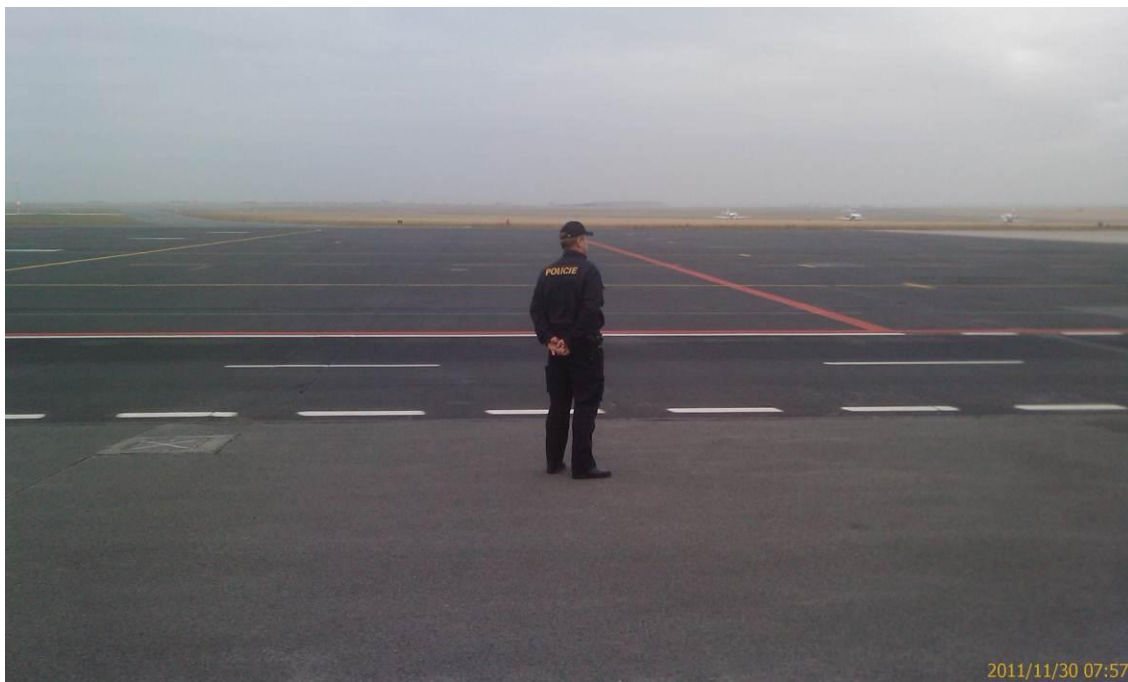
Oděv: dlouhá večerní róba, vhodná úprava vlasů

Určení: slavnostní večerní společenské události, divadelní premiéry, opery a plesy, slavnostní večere, galavečery, předávání cen, zahajování festivalů.

⁴⁷ [online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.stylebop.co.uk/roberto-cavalli/roberto-cavalli-dresses-131537.html>

9. Autorská výtvarná část

V autorsky výtvarné části bakalářské práce jsem se pokusil zachytit prostředí policejních uniforem. Cyklus ukazuje všední policejní práci, ale i zcela obyčejné součásti výstroje policisty, které se pod jiným pohledem představují v nevšedním zobrazení.

ČEKÁNÍ

ČEKÁNÍ II.

UŽ JE TADY !

UNAVENÉ MLÁDĚ

SCHOVANÉ MLÁDĚ

MRAKY NAD MAJÁKEM

OŽIVLÉ SKLO

OČI

PRUHY A ČÁRY

ZÁTIŠÍ S....

V MLHÁCH

ŽRALOCI

10. Závěr

Uniforma se stala za dobu své existence opravdovým fenoménem. Lidstvo od svého počátku udělalo obrovský pokrok, který zasáhl všechny odvětví lidské činnosti a nevyhnul se ani zmiňovaným uniformám. Ve své práci jsem se snažil zobrazit celkový vývoj uniforem, se zřetelem k historickým událostem, které tento fenomén ovlivnily. České země měly v tomto rozvoji poměrně silné zastoupení osobou Albrechta z Valdštejna a zároveň část popisovaných historických mezníků korespondovala s výsostným územím českých zemí.

Z počátečního oděvu, který sjednocoval vnější vzhled vojenských jednotek římských legií, řádových rytířů či zcela nevojenských církevních řádů, přes barevnost a okázalost osobních gard panovníků, se postupem doby vyvinul oděv, který současnému vojákovi umožňuje přežít v těch nejextrémnějších podmínkách. Využívá se přitom nejnovějších poznatků vědy a techniky, které se ale dříve nebo později využijí i v oděvech pro civilní sektor. Z tohoto vývoje tak profituje celá lidská společnost.

Uniforma se stala jedinečným identifikačním prvkem. Patrně nejsnáze identifikovatelné jsou vojenské a policejní uniformy, které mají řadu shodných prvků. Ale v uniformách či stejnokrojích, jak se tento typ oděvu také označuje, pracují poštovní doručovatelky, zdravotní sestry, posádky leteckých společností a podobně. Tento fenomén zasáhl i oblast školství a v zahraničí jsou poměrně běžným jevem žáci v uniformách. Uniformitu nalézáme i v běžném civilním oblečení, protože výrobci konfekce chrlí do obchodů obrovské množství stejného oblečení.

Uniforma může být jakkoliv vyzdobená, ale nejdůležitější je vždy osoba jejího nositele. Sebelepší uniforma nezakryje charakterové vady člověka. Je bohužel smutnou skutečností, která se v určité podobě ukázala i ve výzkumné části bakalářské práce, že současným uniformovaným sborům chybí navenek vyjadřovaná úcta k uniformě a vnitřní hrdost, tak jako ji měli rytíři kříže, vojáci a četnictvo první republiky. Věřme, že tento jev je pouze dočasný a budoucnost opět přinese uniformám hrdost a čest, která jim náleží.

Literatura a zdroje

BÉKÉSI, László. Sovětské uniformy: Ministerstvo obrany SSSR, Rudá armáda, námořnictvo, námořní pěchota, letectvo. 1. vyd. Praha: Deus, 2008, 144 s. ISBN 978-80-87087-23-7 (Váz.).

CHARBONNIER, Philippe. Spojenečtí vojáci ve 2. světové válce. Čes. vyd. 1. Praha: Cesty, 1997, s. 58-63. ISBN 8071811564

JEWELL, Brian a Mike CHAPPELL. British battledress, 1937-61. London: Osprey, 1981, s. 5-6. ISBN 0850453879

KEUBKE, Klaus-Ulrich. 1000 uniform: [světové vojenské uniformy - od počátků po dnešek. 1. české vyd. Praha: Svojtka, 2008, 336 s. ISBN 978-80-7352-973-4 (Váz.).

KLUČINA, Petr. Od zbroje ke stejnokroji. Vyd.1. Praha: Naše vojsko, 1988

KRAWCZYK, Wade. Uniformy německé armády za 2. světové války slovem i obrazem. 1. české vyd. Praha: Naše vojsko, 2003, s. 8-66. ISBN 80-206-0703-X

KUTÍLKOVÁ, Dagmar. Vojenské odívání: od třicetileté války do počátku 20. století. Vyd. 1. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008, s. 231. Dějiny odívání. ISBN 9788071069348. s.129

MOLLO, Andrew a Malcolm MCGREGOR. Army uniforms of World War 2. New York: distributed by Sterling Pub. Co., 1977, s. 122. ISBN 0713706112

MOLLO, Andrew. Army uniforms of World War I: European and United States armies and aviation services. Poole: Blandford Press, 1977, s. 33. ISBN 0713708212

SHALITO, Anton. Red Army uniforms 1918-1945 in color photographs. Moscow: Tekhnika Molodyozhi, 1999, s. 126. ISBN 5-88573-009-1.

ŠPAČEK, Ladislav. Velká kniha etikety. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 2005, 164 s. ISBN 80-204-1333-2. Str. 43

U.S. Army uniforms of World War II. 1st ed. Harrisburg, PA: Stackpole Books, 1991, s. 81-90. ISBN 0-8117-2595-2.

US Army Air Force. London: Osprey, 1993, s. 33. ISBN 1855322943

Život a smrt císařových vojáků. Živá historie, říjen 2010, s. 19. ISSN 1802-2278

[online]. [cit. 2011-13-09]. Dostupné z: <http://myschwerk.webzdarma.cz/templar.html>
Cod. 44,44, A 14 (Accademia dei Lincei, Řím),

[online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z:
http://t2.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSVI5PPA1_tzEa3CZDqBjLNc-y8Oprod7_tybaei4tyDlA8U23iTPmkGxtr

[online]. [cit. 2012-18-11]. Dostupné z: http://www.altblau.cz/images/bg_mainfoto.gif

[online]. [cit. 2011-18-11]. Dostupné z: <http://forum.valka.cz/viewtopic.php/t/35097>

[online]. [cit. 2012-18-11]. Dostupné z:
http://www.ksoft.cz/magazin/images/kostym_ranne_baroko_3.jpg

[online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z:
http://members.upnaway.com/~obees/soldiers/nap_uniforms/n13.jpg

[online]. [cit. 2011-11-23]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/35621-finsko-zkouma-jestli-rusko-neokopirovalo-jeho-maskovaci-vzor/>

[online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://www.takticka-malorazka.cz/teorie/tm-teorie-jak-vytvorit-digital-camo/>

[online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://www.superstock.co.uk/stock-photos-images/1760-6661>

[online]. [cit. 2012-01-02]. Dostupné z: <http://people.tribe.net/zargon/blog/07698ee4-338e-4cfd-9d0a-33a4b400a688>

[online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z:
<http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/vystroj.htm#Blůza>

[online]. [cit. 2012-02-05]. Dostupné z:
<http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/Stejnokroje/prilba1.jpg>

[online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.cetnictvo.cz/cetnictvo/vystroj.htm>

[online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie>

[online]. [cit. 2012-01-31]. Dostupné z: <http://www.patracka.cz/?p=140>

[online]. [cit. 2012-03-03]. Dostupné z: <http://prettyshinysparkly.com/hot-n-sexy-military-jackets/>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z:
<http://4.bp.blogspot.com/dkeVELiQNJw/TaiKoz9u7wI/AAAAAAAAAAr4/wSaBU811v3g/s1600/imagesCAHWV5TZ.jpg>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://fashionportrait-letizia.blogspot.com/2011/04/trench-coat-must-have.html#more>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.us-army.cz/m65-a-m51-kapsace,94.html>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z:
<http://searchstylesnap.blogspot.com/2009/11/stylistos-supreme.html>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://kralpopumichaeljackson.blog.cz/>

[online]. [cit. 2011-11-04]. Dostupné z: <http://www.hitfix.com/articles/sacha-baron-cohen-will-rock-you-as-freddie-mercury-in-upcoming-biopic>

[online]. [cit. 2011-10-06]. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/rusti-vojaci-se-louci-s-onucemi-a-holinkami-dostanou-modni-uniformy-11n-/ln_zahranici.asp?c=A100315_120253_ln_zahranici_jv

[online]. [cit. 2012-10-06]. Dostupné z:
<http://aktualne.centrum.cz/zpravy/krimi/clanek.phtml?id=581927>

[online]. [cit. 2011-08-01]. Dostupné z:
<http://aktualne.centrum.cz/ekonomika/businessvesvete/clanek.phtml?id=685953>

[online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://phodji.blogspot.com/2010/11/black-tie.html>

[online]. [cit. 2012-02-06]. Dostupné z: <http://www.stylebop.co.uk/roberto-cavalli/roberto-cavalli-dresses-131537.html>

Přílohy

dotazníky

Civilní sektor

Dotazovaný: žena muž věk 0-18 ; 19-30; 31-40; 41-50; 51-60; 61-?

1) Stejnokroj Policie ČR se mi:

líbí Nelíbí Nevím, jaký mají

2) Je stejnokroj policistů dostatečně reprezentativní?

Ano Ne Nevím, nemohu posoudit

poznámka.....

3) Myslíte si, že stejnokroj Policie ČR odpovídá současným módním trendům?

Ano Ne Nevím, o módu se nezajímám

poznámka.....

4) Myslíte si, že je stejnokroj vyhovující po materiálové stránce a praktické stránce?

Ano Ne Nemám možnost posoudit

poznámka.....

5) Myslíte si, že stejnokroj, který nosí čeští policisté, snese srovnání se stejnokroji zahraničních policistů?

Ano Ne Nevím

poznámka.....

6) Cítíte respekt před uniformou?

Ano Ne Nevím, nemohu posoudit

poznámka.....

7) Platí pro nositele policejní uniformy rčení „šaty dělají člověka“? (mění uniforma chování nositele?)

Ano

Ne

Nevím

poznámka.....

8) Pokud by byla možnost volby, zda nosit v zaměstnání civilní oděv nebo uniformu, tak bych nosil/a :

Uniformu

Civilní oděv

Nedokážu se rozhodnout

poznámka.....

9) Jsou policisté hrdí na svoji uniformu?

Ano

Ne

Nevím

10) Co mi na uniformách jako takových vadí a co se mi naopak líbí?

.....
.....

Uniformy - policisté

Dotazovaný: žena muž délka služby 0-3; 3-10;10-15;15-20;20-30;30-?

1)stejnokroj Policie ČR se mi:

líbí Nelíbí Nevím, nemohu se rozhodnout
poznámka.....

2)Je stejnokroj dostatečně reprezentativní?

Ano Ne Nevím, nemohu posoudit
poznámka.....

3)Myslíte si, že stejnokroj Policie ČR odpovídá současným módním trendům?

Ano Ne Nevím, o módu se nezajímám
poznámka.....

4)Myslíte si, že je stejnokroj vyhovující po materiálové stránce a praktické stránce

Ano Ne Nemám možnost posoudit
poznámka.....

5)Myslíte si, že stejnokroj, který nosíte, snese srovnání se stejnokroji zahraničních policistů?

Ano Ne Nevím
poznámka.....

6)Stydíte se nosit uniformu?

Ano Ne Nevím, nemohu posoudit
poznámka.....

7) Platí pro Vás jako nositele policejní uniformy rčení „ šaty dělají člověka“?
(měníte v uniformě své chování?)

Ano Ne nevím

poznámka.....

8) Pokud by byla možnost volby, zda nosit v zaměstnání civilní oděv nebo uniformu, tak bych zvolil/a :

Uniformu Civilní oděv Nedokáží se rozhodnout

poznámka.....

9)Jste hrdý/á na svoji uniformu?

Ano Ne Nevím

10) Co mi na uniformách jako takových vadí a co se naopak líbí?

.....

.....

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta M.D. Rettigové 4,
116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce před její

Závěrečná práce:

Druh práce	
Název práce	
Autor práce	

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Jsem si vědom/a, že pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny dané práce lze pouze na své náklady a že úhrada nákladů za kopírování, resp. tisk jedné strany formátu A4 černobíle byla stanovena na 5 Kč.

V Praze dne

Jméno a příjmení žadatele	
Adresa trvalého bydliště	

podpis žadatele

Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta M.D. Rettigové 4,
116 39 Praha 1

Prohlášení žadatele o nahlédnutí do listinné podoby závěrečné práce
Evidenční list

Jsem si vědom/a, že závěrečná práce je autorským dílem a že informace získané nahlédnutím do zveřejněné závěrečné práce nemohou být použity k výdělečným účelům, ani nemohou být vydávány za studijní, vědeckou nebo jinou tvůrčí činnost jiné osoby než autora.

Byl/a jsem seznámen/a se skutečností, že si mohu pořizovat výpisy, opisy nebo rozmnoženiny závěrečné práce, jsem však povinen/povinna s nimi nakládat jako s autorským dílem a zachovávat pravidla uvedená v předchozím odstavci tohoto prohlášení.

Poř. č.	Datum	Jméno a příjmení	Adresa trvalého bydliště	Podpis
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				
10.				